

SZAKMAI MÓDSZERTANI ISMERETEK A KÖZSZOLGÁLATI
PÁLYAORIENTÁCIÓS KÉPZÉS OKTATÓI SZÁMÁRA I–III.

MUNKAFÜZET

Nemzeti Közzolgálati Egyetem

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZAKMAI MÓDSZERTANI ISMERETEK A KÖZSZOLGÁLATI
PÁLYAORIENTÁCIÓS KÉPZÉS OKTATÓI SZÁMÁRA I–III.

MUNKAFÜZET

A kiadvány a KÖFOP-2.1.5-VEKOP-16-2016-00001 „A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása” című projekt keretében jelent meg.

Rendvédelmi szervek és alapfeladatok
Dr. Nagy Ákos – Lövei László- Vezdán Csaba

Rendvédelmi jog és közigazgatás
Bagi István – dr. Kormos János – Papp Orsolya

Magánbiztonság
témakörében készített szakmai módszertani anyag oktatásához
Dr. Szalay Ferenc – Kutsera Péter – Miklós István

© A szerzők, 2019

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

TARTALOM

Előszó	5
RENDVÉDELMI SZERVEK ÉS ALAPFELADATOK	7
<i>Dr. Nagy Ákos – Lövei László – Vezdán Csaba</i>	7
Fogalomtár	7
Kérdéssor	25
I. A magyarországi rendvédelmi szervek története, a magyarországi rendvédelem történetének főbb szakaszai témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	25
II. Rendvédelmi szervek alapismeretek 1–2. témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	25
III. A rendvédelmi és a rendészeti tevékenységet végző szervek, személyek intézkedéseinek elhelyezése a közigazgatási jogalkalmazás rendszerében témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	25
IV. Speciális munka-, baleset- és környezetvédelmi szabályok témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	26
V. Tűzoltó és tűz megelőzési alapismeretek témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	26
VI. Általános vagyonvédelmi és szolgálati ismeretek témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	26
VII. Általános szolgálati ismeretek témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	26
VIII. A szolgálatellátás általános szabályai témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	26
IX. Rendőri szolgálati ismeretek témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	26
X. Katasztrófavédelmi, polgári védelmi és iparbiztonsági alapismeretek témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	27
XI. Katasztrófavédelmi műszaki alapismeretek témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	27
XII. Közrendvédelmi ismeretek témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	27
XIII. Kényszerítő és támadáselhárító eszközök témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	27
XIV. Közrendvédelmi ismeretek gyakorlat	27
XV. A kényszerítő és támadáselhárító eszközök gyakorlati alkalmazásának elhatárolása témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	28
XVI–XVII. Határrendészeti ismeretek témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	28
XVIII–XIX. Büntetés-végrehajtási ismeretek témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	28
XX–XXII. Közlekedési ismeretek témakörhöz kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	28
Katasztrófavédelmi ismeretek témakörhöz (V., X., XI. fejezetekhez) kapcsolódó ajánlott összefoglaló kérdések	29
Diasorok	30
RENDVÉDELMI JOG ÉS KÖZIGAZGATÁS	41
<i>Bagi István- dr. Kormos János – Papp Orsolya</i>	41
Fogalomtár	41
1. témakör Jogi alapismeretek	41
2. témakör Állam-, alkotmány-, nemzetközi jogi és munkavédelmi alapismeretek	41
3. témakör Polgári jog alapjai	42
4. témakör Büntetőjog általános rész	42
5. témakör Kriminológia	42
6. témakör Büntetőjog különös rész	42
7. témakör Szabálysértési alapismeretek	43
8. témakör Szabálysértések	44
9. témakör Büntetőeljárás és büntetés-végrehajtási jogi alapismeretek	44
10. témakör Közigazgatási alapismeretek	45
11. témakör A közigazgatási hatósági eljárás	45

12. témakör Fegyverzeti alapismeretek	45
13. témakör Polgárőri alapismeretek	46
Jogsabályi hivatkozás	46
I. Az emberölés elhatárolása az élet és testi épség elleni egyéb bűncselekményektől	46
II. Az emberölés minősített esetei	51
Értelmező rendelkezések	54
Kérdéssor	60
1. témakör Jogi alapismeretek	60
2. témakör Állam-, alkotmány-, nemzetközi jogi és munkavédelmi alapismeretek	60
3. témakör Polgári jog alapjai	60
4. témakör Büntetőjog általános rész	60
5. témakör Kriminológia	61
6. témakör Büntetőjog különös rész	61
7. témakör Szabálysértési alapismeretek	62
8. témakör Szabálysértések	63
9. témakör Büntetőeljárás és büntetés-végrehajtási jogi alapismeretek	63
10. témakör Közigazgatási alapismeretek	64
11. témakör A közigazgatási hatósági eljárás	65
12. témakör Fegyverzeti alapismeretek	65
13. témakör Polgárőri alapismeretek	65
Gyakorló feladatok	67
1. témakör Jogi alapismeretek	67
2. témakör Állam-, alkotmány-, nemzetközi jogi és munkavédelmi alapismeretek	68
3. témakör Polgári jog alapjai	70
4. témakör Büntetőjog általános rész	72
5. témakör Kriminológia	74
6. témakör Büntetőjog különös rész	75
7. témakör Szabálysértési alapismeretek	75
8. témakör Szabálysértések	76
9. témakör Büntetőeljárás és büntetés-végrehajtási jogi alapismeretek	76
10. témakör Közigazgatási alapismeretek	77
11. témakör A közigazgatási hatósági eljárás	79
15. témakör Fegyverzeti alapismeretek	80
16. témakör Polgárőri alapismeretek	80
Diasor készítéséhez ajánlott ábrák	81
 MAGÁNBIZTONSÁG	 89
<i>dr. Szalay Ferenc – Kutsera Péter – Miklós István</i>	89
Tudástár	89
Az intézkedéstaktikai foglalkozások módszertana	89
Gyakorlati feladatok	91
Alapvető szakmai kifejezések elhatárolása	116
A tudástár elkészítése során felhasznált jogszabályok	119
Jogsabályi hivatkozás	121
Kérdéssor	123
Diasor	125

ELŐSZÓ

A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása KÖFOP-2.1.5-VEKOP-16-2016-00001 projekt lehetőséget teremtett arra, hogy a rendészeti pályaorientációs képzés területén működő rendészeti szakgimnáziumok részére jelentős szakmai fejlesztések valósuljanak meg, illetve nagyobb képzési fejlesztések induljanak el.

A szakmai képzés szempontjából három hangsúlyos tantárgyi területhez (Rendvédelmi szervek és alapfeladatok, Rendvédelmi jog és közigazgatás, Magánbiztonság) tartozó jegyzet oktatásához szakmai anyagok készültek, amelyek komplex módon hasznosíthatók a tanításban. Minden tantárgy szakmai módszertani feldolgozása alkalmazható az egyes tantárgyak esetében is. A javasolt módszerek, fogalmi megközelítések a különböző tartalmak feldolgozásakor is sokoldalúan alkalmazhatók és továbbgondolásra ösztönzők.

A munkafüzet tartalma jól illeszkedik a szakmai munka és a minőségi képzés megújításához, remélhetőleg beépül a mindennapok képzési gyakorlatába, és így egyben kezdetét is jelentheti a további fejlesztéseknek (például: saját jó gyakorlatok megosztása).

A szerzők remélik, hogy a projekt ideje alatt megvalósult képzési innovációkat a tanárok széles köre megismerheti, és az elkészült munkafüzet hozzájárul a rendvédelmi képzés fejlesztési célkitűzéseinek megvalósításához.

A szerkesztők

RENDVÉDELMI JOG ÉS KÖZIGAZGATÁS

Bagi István- dr. Kormos János – Papp Orsolya

FOGALOMTÁR

1. témakör *Jogi alapismeretek*

A témakör fogalmai: társadalmi norma, jog, jogrendszer, jogbiztonság, jogegység, jogág, jogágak csoportosítása, a magyar jogrendszer jogágai, jogviszony, jogi norma, jogkövetkezmény (joghatás, szankció), jogalkotás (törvényhozás, rendeletalkotás) és folyamata, jogalkotás alapvető követelményei, határozathozatal, sarkalatos törvény, kihirdetés, közzététel, Magyar Közlöny, Nemzeti Jogszabálytár, közjogi szervezetszabályozó eszközök (normatív határozat, normatív utasítás), jogszabály, jogszabályi hierarchia, jogszabályok általános helyzetben, különleges jogrend, törvény és jelölése, rendelet és jelölése, jogforrás, érvényesség és feltételei, hatály és fajtái, normakontroll és fajtái, jogalkalmazás, jogalkalmazás fajtái, jogalkalmazás szakaszai.

2. témakör *Állam-, alkotmány-, nemzetközi jogi és munkavédelmi alapismeretek*

A témakör fogalmai: állam, állam rendeltetése, államelméletek, állam funkciói, állam fejlődése, alkotmányjog, alkotmányjog jogforrásai, alkotmány, alkotmányosság és követelményei, jogállam, Magyarország Alaptörvénye, hatályai és felépítése, alapvető jogok és csoportosítása, alapvető kötelezettségek, parlamentáris demokrácia, hatalmi ágak, fékek és egyensúlyok rendszere, Országgyűlés, országgyűlési képviselő, mentelmi jog, kormány (tagjai, megalakulása, vezetője), Magyarország minisztériumai, a köztársasági elnök, önálló szabályozó szervek, Alkotmánybíróság, bíróságok (Kúria), ügyészség, állampolgári jog (kollektív és egyéni), állampolgári jogok felsorolása, állampolgári kötelezettségek, állampolgár, magyar állampolgár, az állampolgárság szabályozási elvei, magyar állampolgárság (keletkezése, megszerzése, megszűnése, igazolása), nemzetiség, Magyarországon elismert nemzetiségek, nemzetiségek jogai (alapvető, egyéni és közösségi), egyenlő bánásmód, emberi jog (kialakulási elméletei, osztályozása, védelme), nemzetközi jog (tárgya, szabályai, jogforrásai, alapelvei), diplomácia, diplomácia állami szervei, diplomáciai kapcsolat, diplomaták kiváltsága és mentessége (területei), diplomaták rangsora, eljárás diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló más mentességet élvező személyekkel vagy közjogi tisztséget betöltő személlyel szemben, Magyarország és az Európai Unió (közösségi jog és jogforrásai), humanitárius jog (területei, védőhatalom, védett személyek), a munkavédelmi törvény alapvető szabályai (veszély, veszélyhelyzet, kockázat, megelőzés, előrelátás, a munkáltató feladatai, a munkavállaló feladatai, munkabaleset, foglalkozási megbetegedés).

3. témakör *Polgári jog alapjai*

A témakör fogalmai: polgári jog, a Ptk. és szekezete, polgári jog alapelvei, a személy, jogképesség, cselekvőképesség és fokozatai, személyhez fűződő jogok és védelmének eszközei, sérelemdíj, tulajdonjog, a tulajdonos jogai és kötelességei, a szerződés, a birtokos, a birtok fajtái, közös birtok, birtokvédelem és eszközei (önhatalom, birtokper, birtokvédelem tényleges birtoklási helyzet alapján), tilos önhatalom.

4. témakör *Büntetőjog általános rész*

A témakör fogalmai: büntetőjog (felosztása, jogforrásai, alapelvei), a büntetőjogi norma felépítése, dispozíció fajtái, a Btk. (szerkezeti felépítése, hatályai), bűncselekmény és ismérvei, büntett, vétség, szándékosság, gondatlanság, tényállás és fajtái, az általános törvényi tényállás elemei (jogi tárgy, elkövetési tárgy, elkövetési magatartás, szituációs ismérvek, eredmény, okozati összefüggés, általános alany, speciális alany, bűnösség, motívum, célzat), elkövető, tettes és fajtái, részes és fajtái, társas elkövetési alakzatok (csoportosan, bűnszövetségben, bűnszervezetben), a szándékos bűncselekmény megvalósulási szakaszai (szándék kialakulása, előkészület, kísérlet, befejezett bűncselekmény), büntetés, büntethetőségi akadályok rendszere, kizáró és korlátozó okok (gyermekkor, kóros elmeállapot, kényszer és fenyegetés, tévedés, jogos védelem, végszükség, jogszabály engedélye, törvényben meghatározott egyéb okok), megszüntető okok (elkövető halála, elévülés, kegyelem, tevékeny megbánás, törvényben meghatározott egyéb ok), a büntetőjogi felelősségre vonás egyéb akadályai (a magánindítvány hiánya, a feljelentés hiánya), katona, katonai büntetések (lefokozás, szolgálati viszony megszüntetése), katonai mellékbüntetések (rendfokozatban visszavetés, várakozási idő meghosszabbítása), katonákra vonatkozó rendelkezések.

5. témakör *Kriminalisztika*

A témakör fogalmai: kriminalisztika és felosztása, kriminológia, krimináltechnika, krimináltechnika tudományágazatai (általános nyomtan, kriminalisztikai fényképezés, kriminalisztikai ballisztika, ujjnyomtan, bűnügyi nyilvántartás, okmányszakértői vizsgálatok, bűnügyi technikai jellegű vizsgálatok, bűnügyi szolgálati kutya alkalmazása, krimináltechnikai megelőzés), nyomtan (nyom, nyomok osztályozási szempontjai, rögzítése, rögzítésének módszerei), adat, adatgyűjtés, adatfajták, adatgyűjtés módszerei, kihallgatás (fajtái, szakaszai).

6. témakör *Büntetőjog különös rész*

A témakör fogalmai: emberölés, erős felindulásban elkövetett emberölés, öngyilkosságban közreműködés, magzatelhajtás, testi sértés, foglalkozáskörében elkövetett veszélyeztetés, segítségnyújtás elmulasztása, gondozási kötelezettség elmulasztása, kábítószer-kereskedelem, kábítószer birtoklása, kóros szenvedélykeltés, kábítószer készítésének elősegítése, kábítószer-prekurzorral visszaélés, új pszichoaktív anyaggal visszaélés, teljesítménycsökkentő szerrel visszaélés, egészségügyi termék hamisítása, kuruzslás, méreggel visszaélés, ártalmas közfogyasztási cikkel visszaélés, emberrablás, emberrablás feljelentésének elmulasztása, emberkereskedelem, kényszerszolgáltatás, személyi szabadság megértése, kényszerítés, lelkiismereti és vallásszabadság megsértése, közösség tagja elleni erőszak, az egyesülési, a gyülekezési szabadság, valamint választási gyűlésen való részvétel jogának megsértése, egészségügyi önrendelkezési jog megsértése, személyes adattal visszaélés, közérdekű adattal visszaélés, magánlakásértés, zaklatás, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, kiszolgáltatott személy megalázása, rágalmozás, becsület csorbítására alkalmas hamis kép- vagy hangfelvétel készítése, becsület csorbítá-

sára alkalmas hamis kép- vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatala, becsületsértés, kegyeletsértés, valóság bizonyítása, kitiltás, magánindítvány, közlekedés biztonsága elleni bűncselekmény, vasúti, légi vagy vízi közlekedés veszélyeztetése, közúti veszélyeztetés, közúti baleset okozása, járművezetés ittas állapotban, járművezetés bódult állapotban, járművezetés tiltott átengedése, cserbenhagyás, környezetkárosítás természetkárosítás, állatkínzás, orvvadászat, orvhalászat, tiltott állatviadal szervezése, a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése, ózonréteget lebontó anyaggal visszaélés, radioaktív anyaggal való visszaélés, nukleáris létesítmény üzemeltetésével visszaélés, atomenergia alkalmazásával visszaélés, kitiltás, hamis vád, hatóság félrevezetése, hamis tanúzás, hamis tanúzásra felhívás, tanúvallomás jogosulatlan megtagadása, kényszerítés hatósági eljárásban, hatósági eljárás megtagadása, igazságszolgáltatással összefüggő titoksértés, mentő körülmény elhallgatása, bűnpártolás, fogolyszökés, fogolyzendülés, ügyvédi visszaélés, zugírászat, zártörés, a bírósági végrehajtás akadályozása, nemzetközi bíróság előtt elkövetett igazságszolgáltatás elleni bűncselekmény, vesztegetés, vesztegetés elfogadása, hivatali vesztegetés, hivatali vesztegetés elfogadása, vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban, vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban, befolyás vásárlása, befolyással üzérkedés, korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása, értelmező rendelkezés, bántalmazás hivatalos eljárásban, bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában, kényszervallatás, jogellenes fogvatartás, hivatali visszaélés, közfeladati helyzettel visszaélés, jogosulatlan titkos információgyűjtés vagy adatszerzés, jogosulatlan megbízhatósági vizsgálat végzése, hivatalos személy elleni erőszak, közfeladatot ellátó személy elleni erőszak, hivatalos vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak, nemzetközileg védett személy elleni erőszak, terrorcselekmény, terrorcselekmény feljelentésének elmulasztása, terrorizmus finanszírozása, jármű hatalomba kerítése, bünszervezetben részvétel, közveszély okozása, közérdekű üzem működésének megzavarása, robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés, lőfegyverrel vagy lőszerezettel visszaélés, a tényállások elkövetési magatartásai, a tényállás minőstett esetei, háborús uszítás, közösség elleni uszítás, a nemzetiszocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása, nemzeti jelkép megsértése, önkényuralmi jelkép használata, hatósági rendelkezés elleni uszítás, rémhírterjesztés, közveszéllyel fenyegetés, garázdaság, rendbontás, kitiltás, közokirat-hamisítás, biztonsági okmány hamisítása, hamis magánokirat felhasználása, okirattal visszaélés, egyedi azonosító jellel visszaélés, gépjármű kilométer-számláló műszer által jelzett érték meghamisítása, mező- és erdőgazdasági hasznosítású föld jogellenes megszerzése, sporteredmény tiltott befolyásolása, rablás, kifosztás, zsarolás, önbíráskodás, lopás, rongálás, sikkasztás, csalás, gazdasági csalás, információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás, hűtlen kezelés, hanyag kezelés, jogtalan elsajátítás, orgazdaság, jármű önkényes elvétele, uzsora-bűncselekmény.

7. témakör Szabálysértési alapismeretek

A témakör fogalmai: szabálysértés fogalma, szabálysértési jog fogalma, jogforrásai, a szabálysértések csoportosítása büntetések szerint (elzárás, közérdekű munka, pénzbírság), a szabálysértés elkövetői, a szabálysértés felelősség, a szabálysértési felelősséget kizáró okok (gyermekkor, kóros elmeállapot, kényszer és fenyegetés, tévedés, jogos védelem, végszükség, jogszabály engedélye, törvényben meghatározott egyéb okok), szabálysértési felelősséget megszüntető okok (elkövető halála, elévülés, kegyelem, tevékeny megbánás, törvényben meghatározott egyéb ok), a szabálysértési felelősségre vonás egyéb akadályai (a magánindítvány hiánya, a feljelentés hiánya), fiataikorú fogalma, eljárásjogi helyzete (alkalmazható büntetések), katona fogalma, katonákra vonatkozó rendelkezések, szabálysértési ügyekben eljáró hatóságok, személyek (általános és különös hatáskörű hatóságok, ügyészség, helyszíni bírság kiszabására jogosultak), szabálysértési eljárás megindítása, felfüggesztése, megszüntetése (feljelentés, magánindítvány, hatóság észlelése, szemle, elutasítás esetei, felfüggesztés, megszüntetés), szabálysértési eljárás szakaszai (alapeljárás, jogorvoslati eljárás, végrehajtási eljárás), az eljárás általános szabályai (közvetítői eljárás, bizonyítás, döntés), kényszerintézkedések szabálysértési eljárásban (személyi szabadságot korlátozó, elővezetés, szabálysértési őrizet, személyi szabadságot nem korlátozó,

ruházat, csomag, jármű átvizsgálása, lefoglalás, elkobzás, rendbírság), szabálysértési hatóság előtti eljárás, meghallgatással, meghallgatás nélkül, alkalmazható intézkedések), bíróság előtti eljárás (előkészítő eljárás, közvetítői eljárás, bizonyítás, döntés, tárgyalás nélkül, tárgyalás tartásával, gyorsított eljárásban), jogorvoslatok bírósági eljárásban (kifogás, fellebbezés, panasz).

8. témakör Szabálysértések

A témakör fogalmai: helyszíni bírság kiszabására jogosultak köre (személyek, hatóságok), helyszíni bírságolás alkalmazásának feltételei, kizáró okai, a helyszíni bírság összege, a helyszíni bírságolás gyakorlati végrehajtása (átváltoztatás, közérdekű munka, elzárás, napi tétel), rendzavarás (például arc eltakarása), garázdaság (kirívóan közösségellenes magatartás), közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése (nyilvános hely, közterület), veszélyes fenyegetés, tulajdon elleni szabálysértés (lopás, csalás, orgazdaság, kár, értékhatár, rongálás), polgári felhasználású robbanóanyaggal és pirotechnikai termékkel kapcsolatos szabálysértés (engedély köteles/engedély nélküli tevékenység), koldulás (elkövetési módjai), csendháborítás (zaj okozása, elkövetési helyek), köztisztasági szabálysértés (közterület, nyilvános hely, szemetelés, szennyezés, települési hulladék), veszélyeztetés tárgyak elhelyezésével, eldobásával, kábítószer-rendészeti szabálysértés (kábitószer, pszichotróp, pszichoaktív anyag), szeszesital-árusítás, -kiszolgálás, -fogyasztás tilalmának megszegése (fiatalkorú, szeszesital, közterület, nyilvános hely), a kitiltás, illetve eltiltás szabályainak megszegése (kitiltás), tiltott fürdés, személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelezettségek megszegése (személyazonosításra alkalmas okmányok), külföldiek rendszetével kapcsolatos szabálysértés, ittas vezetés (vezető, véralkohol szint, vasúti, légi jármű, gépi meghajtású vízi jármű, úszó munkagép, közúti gépi meghajtású jármű), az elsőbbség és az előzés szabályainak megsértése, közúti közlekedés rendjének megzavarása (KRESZ-szabályok, könnyű testi sértés), engedély nélküli vezetés (vezetői engedély, vezetés átengedése), érvénytelen hatósági engedéllyel vagy jelzéssel való közlekedés (érvénytelen hatósági jelzés, érvénytelen hatósági engedély, lejárt műszaki idejű jármű), vasúti átjárón áthaladás szabályainak megszegése, versenytárs utánzása, diplomáciai mentesség (személyi mentesség, közlekedési eszközök mentessége, épületek mentessége, persona non grata).

9. témakör Büntetőeljárás és büntetés-végrehajtási jogi alapismeretek

A témakör fogalmai: A büntetőeljárás és a büntetőeljárás jog fogalma, célja, jogforrásai, hatálya, szerkezete; a büntetőeljárás alapelvei és alapvető rendelkezései (ártatlanság védelme, alapvető jogok védelme, védelem joga, a büntető eljárás alapja és akadályai, eljárási feladatok megoszlása, ítélkezés alapja és vádhoz kötöttsége, bizonyítás alapvetései, büntetőeljárás nyelve és az anyanyelvhasználat, szóbeliség, nyilvánosság, közvetlenség, officialitás), büntető ügyekben eljáró hatóságok feladatai, hatáskörük és illetékességük, bíróság, (járásbíróság, megyei törvényszék, ítélőtábla, Kúria), ügyészség (közvádoló, járási ügyészségek, főügyészségek, felebbviteli főügyészségek, Legfőbb Ügyészség) nyomozó hatóságok (helyi, területi, központi, általános nyomozó hatóság a rendőrség, NAV, hajó, légi jármű parancsnoka, ügyészség) büntetőügyben eljáró egyéb szervek, hatáskör (általános, kiemelt, kivételes), illetékesség (általános, különös, kizárólagos), a büntetőeljárásban részt vevő személyek (terhelt, gyanúsított, vádlott, elítélt, védő, sértett, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél, vagyoni érdekelt, egyéb érdekelt, eljárás alá vont jogi személy, segítők), bizonyítási eszközök (fogalma, személyi jellegűek, tanúvallomás, terhelt vallomása, szakvélemény, pártfogófelügyelői vélemény, tárgyi jellegűek, tárgyi bizonyítási eszköz, elektronikus adat), bizonyítási cselekmények (szemle, helyszíni kihallgatás, bizonyítási kísérlet, felismerésre bemutatás, szembesítés, műszeres vallomás ellenőrzés) bizonyító erő (eredeti-származékos, közvetlen-közvetett, terhelő-mentő bizonyíték), a büntetőeljárás menete (előkészítő eljárás, nyomozati szak, ügyészi szak, bírói szak, büntetés-végrehajtási szak).

Büntetés-végrehajtás célja (meghatározott joghátrány érvényesítése, egyéni megelőzési cél, reintegráció), szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának rendje (fegyház, börtön, fogház, rezsimszabályok), elzárás és sajátosságai (büntetőjogi elzárás, szabálysértési elzárás, rendbíróság vagy közérdekű munka helyébe lépő elzárás, végrehajtás szabályai), büntetés-végrehajtási intézetek alapvető feladatai, feltételes szabadságra bocsátás, a végrehajtási fokozat megváltoztatása, valamint az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásának és az átmeneti részlegre helyezés szabályai (feltételes szabadságra bocsátás, pártfogó felügyelet, enyhébb végrehajtási szabályok [EVSz] alkalmazása, átmeneti részleg), fogvatartottak (elítéltek és előzetesen letartóztatottak) jogai és kötelességei, elítéltek ételmezési, ruházati, anyagi, egészségügyi ellátásának főbb szabályai, elítéltek befogadása, szabadítása (egészségügyi vizsgálat, letételezés, felkészítő részleg, elhelyezés körleten, átmeneti részleg, szabadítás), elkülönítés szabályai.

10. témakör *Közigazgatási alapismeretek*

A témakör fogalmai: igazgatás és elemei, magánigazgatás, közigazgatás rendeltetése, közigazgatás funkciói (belső, külső), közigazgatás tevékenységfajtái (jogalkotási, jogalkalmazói), döntéshozatali eljárás fajtái, közigazgatási szervezetrendszer és tagozódása, államigazgatási szervek jellemzői, önkormányzati közigazgatási szervek jellemzői, az államigazgatás központi szervei, hatáskör (általános, különös), kormány (szerepe, szervezete, működése, segítő szervei), Miniszterelnökség, minisztériumok (feladata és szervezete), kormányhivatalok működése, az államigazgatási szervek feladat- és hatásköröire vonatkozó szabályok, önkormányzatiság (helyi önkormányzás joga, helyi közügyek, önkormányzat, fővárosi önkormányzat felépítése), önkormányzatok szervei (közgyűlés, polgármester, bizottságok), a közigazgatás személyzeti rendszere (életpályamodell), közszolgálat jellemzői, közigazgatási jogviszony (tartalma, formája).

11. témakör *A közigazgatási hatósági eljárás*

A témakör fogalmai: Ákr. hatályai (személyi, területi, időbeli), Ákr. hatálya alá nem tartozó eljárások, hatósági jogalkalmazás, jogszabály értelmezésének fajtái (jogalkotói, jogalkalmazói, jogtudományi) és eredménye, Ákr. illetékességi szabályai, hatásköri és illetékességi vita, a közigazgatási hatósági eljárás szakaszai (alapeljárás, jogorvoslati eljárás, végrehajtási eljárás), az elsőfokú eljárás szabályai, eljárás megindulása, eljárás fajtái és alkalmazhatóságuk (sommás, teljes, automatikus döntéshozatali), függő hatályú döntés, hiánypótlás, eljárás megszüntetésének esetei, eljárás felfüggesztésének esetei, ügyintézési határidők, fellebbezés és szabályai, közigazgatási végrehajtás (elrendelése, felfüggesztése, foganatosítása, elévülése).

12. témakör *Fegyverzeti alapismeretek*

A témakör fogalmai: lőfegyverekről és lőszerokről szóló törvény hatálya, jogszabályi háttere (fegyverek kategóriái, tiltott lőfegyverek, engedélyhez kötött lőfegyverek, bejelentéshez kötött lőfegyverek, egyéb lőfegyverek, fegyvertartás célja), törvényben szereplő fogalmak (automata lőfegyver, félautomata lőfegyver, ismétlő fegyver, légfegyver, lőfegyver, tüzfegyver, gáz-, riasztó fegyver, fegyver, lőszer, lőszeralkatrész), hatósági engedélyezés szabályai és feltételrendszere (engedélyköteles tevékenységek, engedélykiadás személyi feltételei, szabályai), eljáró hatóságok (hatásköre, illetékessége, kérelmezés szabályai, engedély érvényessége), adatkezelés szabályai (nyilvántartás adattartalma, adattovábbítás szabályai, kötelező adatszolgáltatás), fegyver, lőszer, lőszerelem-megszerzés, -átengedés, -tartás és -tárolás szabályai, hatósági igazolványok tartalma (behozatali, kiviteli, átszállítási engedély, tartási, forgalmazási, javítási engedélyek), fegyveres biztonsági őrökre vonatkozó jogszabályok (jogi szabá-

lyi háttér, védendő tevékenységek, létesítmények, szállítmányok, létrehozás, megszüntetés feltételei, szabályai, FBÖ fogalma, felszerelése).

13. témakör *Polgárőri alapismeretek*

A témakör fogalmai: polgárőr szervezetek jogállása, típusai (egyesületi jog, civil szervezet, jogszabályi háttér, Potv., Civil tv., Ptk., polgárőr egyesület, területi polgárőr szövetség, OPSz), polgárőr egyesület (a polgárőr alapfeledatai, közterületi járőrszolgálat, figyelőszolgálat, jelzőri feladat, egyéb tevékenységei, együttműködési megállapodás, tartalma, együttműködő szervek, egyműködési megállapodás megkötésének, felbontásának szabályai), Országos Polgárőr Szövetség (jogállása, tagság feltételei, szabályai, küldöttgyűlés, hatásköre, tevékenysége), polgárőri szolgálat ellátásának feltételei, alapvető szabályai (polgárőrré válás feltételei, polgárőrjogállása, közfeladatot ellátó személy, polgárőri szolgálat ellátásának szabályai, formaruha, szolgálati felszerelés, intézkedésre vonatkozó szabályok, polgárőrijárműre és használatára vonatkozó szabályok), polgárőr-igazolvány (kiadás, visszavonás, bevonás esetei, szabályai, igazolvány tartalma, igazolványok nyilvántartása).

Jogszabályi hivatkozás

3/2013. Büntető jogegységi határozat – az élet és testi épség büntetőjogi védelméről (kivonat)

I. Az emberölés elhatárolása az élet és testi épség elleni egyéb bűncselekményektől

Magyarország Alaptörvényének II. cikke alapvetésként rögzíti, hogy mindenkinek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. Ekként tehát az emberi élet kiemelt – alkotmányos, s erre épülően büntetőjogi védelmet élvező – érték.

Az élet elvételét eredményező bűncselekmények körében kiemelkedő veszélyességű a szándékos emberölés, amelynek közvetlen tárgya: az emberi élet.

Az emberölés bűncselekménye aktív magatartással (tevéssel) és mulasztással egyaránt megvalósítható. Aktív tevékenység az is, ha az elkövető – a halálos eredményt kívánva vagy abba belenyugodva – olyan helyzetbe hozza a sértettet, amelyben a halál szükségszerű bekövetkezésének elmaradása már csak a pusztán véletlenül múlik.

Mulasztással elkövetett emberölésről van szó viszont egyfelől akkor, amikor a halálhoz vezető ok-okozati folyamat az elkövető magatartásától függetlenül indult ugyan meg, s az elkövető ezt fel is ismerte, de bekövetkezésének megakadályozását – bár arra kifejezett jogszabályi (családjogi, munkajogi, kötelmi jogi) vagy az elkövető és a sértett között fennálló kapcsolatra tekintettel erkölcsi alapon nyugvó kötelezettsége állt fenn, és a súlyos következmény elhárítására reális lehetősége is lett volna – szándékosan, a halál beálltát kívánva vagy aziránt közömbösséget tanúsítva elmulasztotta. Ugyanígy mulasztással megvalósított emberölés az is, amikor az elkövető mulasztása indítja el azt az okfolyamatot, amely a sértett egészségi állapotának fokozatos romlását, végül a halálát eredményezi, feltéve természetesen, hogy az elkövető ezt az előre felismert következményt kívánta vagy abba belenyugodott.

1. A gyakorlatban az emberölés büntettének kísérlete és az életveszélyt okozó testi sértés büntettének; a halálos eredmény bekövetkezése esetén pedig a szándékos emberölés és a halált okozó testi sértés büntettének elhatárolása okoz nehézséget.

Minthogy az említett bűncselekmények mindegyike szándékos elkövetési magatartással valósul meg, elhatárolásuk az elkövetőnek a cselekmény véghezvitele időpontjában fennálló konkrét tudattartalma alapján történhet.

Az emberölés, illetőleg ennek kísérlete esetén az elkövető tudata átfogja a sértett halála bekövetkezésének lehetőségét, és ezt kívánja, vagy ebbe belenyugszik. Ezzel szemben az életveszélyt okozó testi sértés, valamint a halált okozó testi sértés esetében az elkövető szándéka csupán testi sérülés előidézésére irányul. Az életveszélyt okozó testi sértésnél a szándék kiterjedhet az eredményre, de lehetséges e vonatkozásban a gondatlanság is, a halált okozó testi sértés esetén viszont az eredmény tekintetében csak gondatlanság állhat fenn. Ez utóbbi bűncselekmény kapcsán az elkövető tudatában – a tőle elvárható figyelem, körütekintés elmulasztása miatt – fel sem merül a halálos eredmény bekövetkezésének a lehetősége, vagy ha igen, azt nem kívánja, nem nyugszik bele abba, hanem könnyelműen bíz az elmaradásában.

Az elkövetés időpontjában fennálló tudati állapot tisztázásánál, így annak megítélésénél, hogy az elkövető szándéka ölésre avagy testi sértésre, illetőleg egészségsejtésre irányult-e: jelentős mértékben a külvilágban megnyilvánult és ennél fogva megismerhető tények elemzésének van jelentősége.

2. Az emberölésre, illetőleg a testi sértésre irányuló szándék megállapításánál az elkövetéskori tudattartalomra a tárgyi (objektív) és az alanyi (szubjektív) tényezőkből lehet következtetni. Ezeknek az alábbi – példálódzó jellegű – felsorolása segítséget ad az elkövetéskori szándék jellegének a helyes megítéléséhez.

A) A tárgyi tényezők körében:

- a) A cselekmény elkövetéséhez használt eszköz mindig gondos értékelést igényel. Az emberölésnek vannak ugyan ún. tipikus eszközei (kés, fejsze, lőfegyver, mérge stb.), ám azok egymagukban még nem alapozzák meg az ölési szándékra vonható következtetést, az eszközt ugyanis minden esetben össze kell vetni az elkövetés egyéb körülményeivel.

Az olyan különösen veszélyes eszközök, mint például a lőfegyver, hosszú nyelű balta, nagy penge-hosszúságú kés, jelentős adag mérge stb., megfelelő irányítottsággal, erővel, illetve mennyiségben történő alkalmazásuk esetén – jellegüknél fogva – általában az emberölésre irányuló szándékra engednek következtetni. Ilyenkor is vizsgálni kell azonban, hogy nincsenek-e olyan tényezők, amelyek az emberölésre irányuló szándékot kizárják.

- b) Az elkövetés körülményeiből és módjából általában megalapozott következtetés vonható az elkövető szándékára. Különösen az elkövetésnél tanúsított erő kifejtés, annak mértéke, egyszeri véghezvitele vagy többszöri megismétlése, folyamatossága, elhúzódó jellege jön figyelembe. A szúrás, ütés, vágás, döfés esetében jelentősége van az irányítottságnak és annak is, hogy az elkövető hogyan tartotta az eszközt a használat időpontjában.

A nem irányzott, ismétlés nélkül leadott, kapkodva, vaktában, hadonászva végrehajtott ütés, szúrás, vágás stb. önmagában rendszerint a testi sértés okozására irányuló szándékra utal. Az egyéb objektív és szubjektív körülmények azonban az élet kioltására irányuló elkövetői szándék megállapítását is eredményezhetik. Értelemszerűen ugyanezek a szempontok veendő tekintetbe a lőfegyverrel leadott lövés esetén is. Az életfontosságú szervekre célzottság szinte kivételt nem tűrően emberölési szándékra utal, amíg a passzív alany felé vaktában leadott lövés az adott elkövetési körülmények között – például a tettes és a passzív alany között nagyobb távolság a tettes és/vagy a passzív alany lövés leadáskori mozgása – testi épséget sértő szándékra utalhat.

- c) A sérülés helye és jellege is következtetési alap lehet az elkövető szándékára. Az emberi testnek vannak olyan részei (például a fej, szív-, has- és mellüreg, nyaki területek stb.), amelyek önmagukban életfontosságú szervek, vagy ilyeneket tartalmaznak. Az ezeket ért sérülések általában a sértett azonnali vagy rövid idő alatt bekövetkező, esetleg csak műtéti úton elhárítható halálához vezethetnek. Ezt figyelembe véve, a sérülés helyéből – az erőbehatással

összefüggésben – rendszerint következtetést lehet levonni arra nézve, hogy az elkövető ölésre, avagy testi sértésre irányuló szándékkal cselekedett-e.

Az elkövetési magatartás eredménye, vagyis az, hogy a sértett milyen sérülést szenvedett, szintén következtetési alap lehet, de egymagában nem igazít el az emberölés kísérlete és az életveszélyt okozó testi sértés, illetőleg az emberölés és a halált okozó testi sértés elhatárolása kérdésében.

- d) Az elkövető kijelentéseinek ugyancsak jelentőségük lehet az elkövetéskor fennállott szándék megállapításánál.

Ezek azonban gyakran az elkövetést megelőző veszekedés, verekedés során – vagyis indulati állapotban – hangzanak el. Ezért körütekintő értékelésre van szükség, hogy a szándékra utaló kijelentések komolyak-e, azoknak megfelelt-e a tanúsított magatartás.

- e) Az elkövetéskor fennállott ölési, illetőleg testi sértési szándékra következtetési alap lehet az elkövetőnek a cselekmény elkövetése utáni magatartása és az is, hogy az eseményeket követően milyen kijelentéseket tett.

Rendszerint az élet kioltására irányuló szándék fennállására utal, ha az elkövető a sértett előreláthatólag bekövetkező halálával szemben közömbösséget tanúsít. Abból a körülményből azonban, hogy az elkövető a sértettet segítségnyújtás nélkül hagyta, egymagában még nem lehet az ölési szándékra következtetni.

A véghezvitel után a cselekmény nyomainak, eszközeinek, bizonyítékainak stb. eltüntetésére, az eredmény elhárítására irányuló törekvés szintén támpontként szolgálhat az elkövető tudattartalmának és a szándék jellegének a megállapításánál.

B) Az alanyi tényezők körében:

- a) A szándék kialakulása során szerepet játszanak az elkövető személyi tulajdonságai, ezért a személyiségvizsgálat a szándék megismerése szempontjából is fontos. Mindenkor az elkövetéskori (aktuális) személyiség jön figyelembe.

A tudattartalom kialakulását befolyásoló külső körülményekből következtetni lehet az elkövetéskori személyiségre is, vagyis ezek a bizonyító tények egyben a szubjektív tényezők közrehatásának a bizonyítására is szolgálhatnak.

- b) A cselekményt kiváltó indítók (motívum) felderítésének és vizsgálatának kiemelkedő jelentősége van a tárgyalt bűncselekmény-kategória esetében.

Amikor az akaratelhatározás és az elkövetés között alig van időköz (hirtelen kialakult szándék), előfordul, hogy hiányzik a halálos eredmény bekövetkezésének előrelátása. Ebből a szempontból jelentősége lehet a tevékenység indító okának is, nevezetesen, hogy a véghezvitel támadás, védekezés vagy elhárítás céljából történt-e.

Az egyenes szándékkal elkövetett ölési cselekmények esetében csaknem kizárt, hogy az elkövetőt valamilyen külső vagy belső – rendszerint felismerhető – tényező ne motiválta volna. Ezzel kapcsolatban elsődlegesen az elkövető és a sértett közötti viszony feltárásának van jelentősége.

Az indítók ismerete segítséget nyújthat az eshetőleges szándékkal elkövetett emberölés kísérletének a testi sértéstől való elhatárolásához. Az elkövetéskori konkrét tudattartalomra vonható következtetés a legkülönbözőbb indítóokokból, amilyenek például: az ellenséges, haragos érzület, a féltékenység, az indulat, a félelem, a szégyenérzet, az elkeseredettség stb. Mindenkor lényeges az indítóok és a konkrét elkövetési cselekmény közötti kapcsolat tisztázása és bizonyítása.

Másfelől azonban a szándékra utaló szubjektív körülményeknek vagy más, korábban fennállott konkrét indítóoknak a hiánya még nem zárja ki az emberölésre irányuló eshetőleges szándék megállapítását.

- c) Az elkövetéskori tudattartalom megállapításához szorosan kapcsolódhat a cselekmény véghezvitelét megelőző pszichikus folyamat feltárása; ez a folyamat a külvilágban megvalósult jelenségekből ismerhető meg. Ebben a vonatkozásban különösen nagy szerepe lehet az emberölés, illetőleg a testi sértés egyes minősített esetei törvényi tényállásához tartozó elemeknek.
 - d) Végül annak eldöntésénél, hogy az elkövető szándéka ölésre vagy testi sértésre irányult-e, jelentőséghez jut az elkövetőnek a sértetthez fűződő kapcsolata, rokoni viszonya, érzelmi kötődése és az egyéb alanyi mozzanatok is.
3. Az alanyi és tárgyi körülmények feltárása és elemzése, valamint összhatásukban, kölcsönös összefüggésükben való sokoldalú mérlegelése során, az elkövetés konkrét körülményei között vizsgálni kell egyfelől az elkövető, másfelől a sértett életkorát, egészségi és fizikai állapotát is. Ezeknek nemcsak az emberölés, illetőleg a testi sértés megállapítása, hanem az említett bűncselekmény minősített eseteinek a megítélése szempontjából is jelentősége lehet. Így az az elkövetési magatartás, amely az erős testi felépítésű sértett esetében legfeljebb testi sértés megállapítását eredményezheti, kisgyermek, törődött, idős ember vagy magatehetetlen sértett esetében megalapozhatja például: a cselekménynek emberölés kísérleteként való értékelését.
4. A jogirodalom és az ítélkezési gyakorlat a törvényi tényállásban foglalt eredmény fajtája szerint különbséget tesz egyrészt a jogtárgyat sértő, másrészt az ezt veszélyeztető bűncselekmények között.

A Btk. 164. §-a (8) bekezdésének I. fordulataiban meghatározott életveszélyt okozó testi sértés nem „tisztá” veszélyeztetési bűncselekmény, mert az elkövetési magatartás csak az érintett egyik jogtárgyat – az emberi életet – veszélyeztet, a másik jogtárgyat – a testi épséget – viszont ténylegesen sérti.

Az életveszély fogalmilag a halál bekövetkezésének a reális lehetőségét jelenti, de nem azonosítható a halál szükségszerű beállásának a lehetőségével. Az előbbiről akkor van szó, ha a testi sértés folytán megindult az az okfolyamat, amely a halál bekövetkezéséhez vezethet, de rendszerint fennáll az életveszély megszüntetésére, illetőleg a halál elhárítására alkalmas beavatkozás lehetősége is.

A sérülés életveszélyes volta szakkérdés, amelyet orvosszakértő igénybevételével kell megállapítani. Az orvosszakértő nyilatkozik abban a kérdésben is, hogy az életveszély az adott esetben közvetlen vagy közvetett volt-e. Ennek azért van jelentősége, mert az életveszélyt okozó testi sértés felrovása többnyire akkor indokolt, ha a testi sértés közvetett életveszélyt idézett elő (ami azonban nem jelenti, hogy az életveszély közvetlen jellege szükségszerűen az emberölés büntetnének kísérletét alapozná meg).

Életveszélyt okozó testi sértés megállapításának van helye, ha a testi sértésre irányuló magatartást tanúsító elkövető szándéka az életveszélyre is kiterjed, mert ennek bekövetkezését kívánja vagy ebbe belenyugodva cselekszik.

Ilyen szándék hiányában akkor kell ezt a bűncselekményt megállapítani, ha a beállott életveszélyes következmény tekintetében az elkövetőt gondatlanság terheli (Btk. 9. §). Ha az életveszélyre is kiterjedő szándék megállapítható, ez az eredmény azonban elmarad (tehát még közvetett életveszély sem következett be), az életveszélyt okozó testi sértés kísérletének megállapítására kerülhet sor.

A gondatlanságból elkövetett – életveszélyt okozó – testi sértés vétsége csupán a bűnösséget érintően tér el a büntetési alakzattól. Az elkövető ugyanis testi épséget sértő szándék nélkül cselekszik, s magatartásának lehetséges – testi épség vagy egészség megsértését eredményező – következményeit a tőle elvárható figyelem, körültekintés elmulasztása miatt nem látja előre, vagy előre látja ugyan, de könnyelműen bízik az eredmény elmaradásában.

Abban az esetben viszont, amikor az elkövető a halálos eredmény bekövetkezését kívánja, vagy abba belenyugodva cselekszik, vagyis, ha nem az élet veszélyeztetésére, hanem a halálos eredmény létrehozására irányul a szándék: emberölés, illetőleg kísérlete megállapításának van helye akkor is, ha magatartásának folyományaként akár semmiféle sérülés nem jött létre vagy éppen életveszélyes sérülés keletkezett.

Amikor az elkövető szándéka testi sértés okozására irányul, ugyanakkor tudata az életveszély bekövetkezésének a lehetőségét is átfogja, és e következményt kívánva vagy ebbe belenyugodva cselekszik, de – az életet veszélyeztető szándékán túlmenően – a sértett halála is bekövetkezett: nem emberölés, hanem halált okozó testi sértés megállapításának van helye, feltéve, hogy az eredmény tekintetében gondatlan bűnösség áll fenn.

5. Halált okozó testi sértés valósul meg; ha az elkövető szándékos cselekménye testi sértés előidézésére irányul, de a magatartással okozati összefüggésben a sértett halála is bekövetkezik, viszont az elkövetőt a halálos eredmény tekintetében csak gondatlanság terheli. Amennyiben az elkövetőt nem vezeti testi épséget sértő szándék, de a magatartás okozatos következménye a passzív alany halála: csak a gondatlanságból elkövetett emberölés megállapítása jöhet szóba, feltéve, hogy az elkövetési magatartást a gondatlanság ismérve jellemzi.

Az elkövetési magatartás szempontjából közömbös, hogy az elkövető a testi sértés alapesetére, minősített esetére vagy éppen életveszély okozására irányuló szándékkal valósítja-e meg a cselekményt. Az elkövetési magatartás és a bekövetkezett halál között az okozati összefüggés akkor állapítható meg, ha a testi sértési cselekmény indította el vagy mozdította elő azt az okfolyamatot, amely a halál bekövetkezéséhez vezetett. Végül a halálos eredmény viszonylatában a bűnösség a gondatlanság bármely formájában fennállhat.

E bűncselekmény ún. vegyes bűnösségi alakzatára tekintettel a kísérlet kizárt, miként az életveszélyt okozó testi sértésnek sincs kísérlete abban az esetben, ha testbántalmazásra irányuló szándékos magatartáshoz csupán gondatlan eredmény kapcsolódna.

6. Az emberölés enyhébben minősülő (privilegizált) esete: az erős felindulásban elkövetett emberölés.
 - a) Az indulat hatása alatt elkövetés egymagában még nem alapozza meg az emberölés privilegizált alakzatát.

Az erős felindulásban elkövetett emberölés megállapításához az indulat olyan – fiziológiai eredetű – magas foka szükséges, amelynek következtében az elkövető belső egyensúlya megbomlik, tudata elhomályosul és ennek folytán a megfontolás szokásos mértékének megtartása lehetetlenné válik. Ha viszont az indulat kóros alapon fejlődött ki, akkor a Btk. 17. §-ában foglaltak szerint kell eljárni. A törvényi előfeltételek megléte esetén azonban a kóros elmeállapot folytán korlátozott beszámítási képességű elkövető ölési cselekménye is minősülhet erős felindulásban elkövetettnek, és ez esetben a Btk. 17. § (2) bekezdése is alkalmazható.

Az erős felindulás fennállta és foka nem elmeorvos-szakértői, hanem a bíróság által eldöntendő tény és jogkérdés, amelyet az elkövető konkrét pszichikai tulajdonságai alapján kell megítélni.

A felindulást kiváltó ok megítélése nem szűkíthető le a cselekmény elkövetését közvetlenül megelőző eseményekre, hanem a történések egész folyamatát, az eset összes körülményeit kölcsönhatásukban és folyamatosságukban kell vizsgálat alá vonni. Az erős felindulást kiváltó külső okok közül az egyik leggyakoribb a sértett magatartása, amely az elkövető felháborodását, haragját idézi elő vagy benne félelmet okoz. Önmagában azonban nem alapozza meg az erős felindulásban elkövetett emberölés megállapítását például: az elkeseredettség, a bánat, a szomorúság, a magárahagyatottság érzete, a sértődöttség, a pusztá személyi ellenszenv vagy kizárólagosan az idegfeszült állapot, és ugyancsak nincs alap ennek megállapítására, ha az elkövető a sértett fellépésére maga szolgáltatott okot.

- b) Az erős felindulásnak méltányolható okból való származása akkor állapítható meg, ha az bizonyos fokig igazolható és erkölcsileg menthető.

A méltányolható ok megítélésénél jelentősége van az elkövető és a sértett között fennálló viszonynak, érzelmi kapcsolatnak. Ezzel összefüggésben kell vizsgálni, hogy az elkövetést kiváltó ok súlyossága, valamint az arra reagáló magatartás objektíve is arányban áll-e. Így a jelentéktelen sérelmet követő túlméretezett indulatkitörés – méltányolható ok hiányában – nem alapozza meg az erős felindulásban

elkövetett emberölés megállapítását. Ettől eltér azonban az az eset, amikor a hosszan tartó, folyamatos gyötrésből, megaláztatásból egy viszonylag kisebb jelentőségű sérelem hatására tör ki a fékezhetetlen indulat.

Szükséges továbbá, hogy az ölési cselekmény az erős felindulás állapotában menjen végbe, valamint, hogy a cselekmény elkövetésére irányuló akaratelhatározást nyomban kövesse a kivitelezés, vagyis az emberölésre irányuló szándék kifejlődése és a cselekmény között viszonylag rövidebb idő teljen el.

- c) Ha az elkövető méltányolható okból keletkezett erős felindulásban életveszélyt okozó testi sértést valósít meg, életveszélyt okozó testi sértés megállapításának van helye. Az erkölcsileg menthető okból származó indulat hatása alatti elkövetést pedig a büntetés kiszabása során kell értékelni.

Amennyiben az elkövető a jogos védelmi helyzet megszűnését követően, de még a jogtalan támadás által kiváltott nagy fokú felindultságában hajtja végre az ölési cselekményét, magatartása erős felindulásban elkövetett emberölés büntettként értékelhető.

II. Az emberölés minősített esetei

A szándékos emberölés minősített esetei az élet ellen irányuló cselekmények legsúlyosabb változatait foglalják magukban. A minősített esetek törvényi meghatározása a bűncselekmény tárgyára, az elkövetési módra, az elkövető személyét jellemző körülményekre, vagy a passzív alany sajátosságára tekintettel, valamint az alanyi oldalon jelentkező motívumok és célzat alapján történt meg. Az előre kitervelten és az aljas célból elkövetett emberölés kivételével az emberölés valamennyi minősített esete véghezvihető eshetőleges szándékkal is.

1. Az emberölés előre kitervelten történő elkövetése feltételezi, hogy az elkövető az ölési cselekmény véghezvitelének helyét, idejét és módját átgondolja, a végrehajtást akadályozó vagy segítő tényezőket felmérje és a lényeges előkészületi, elkövetési és az elkövetés utáni mozzanatokat figyelembe vegye.

Az előre kiterveltséget a tervszerű és céltudatos magatartás jellemzi. Ez az ölési cselekmény részleteinek átgondolását, viszonylag hosszabb időn át történő fontolgatását, a cselekmény elkövetési szakaszainak megfelelő mozzanatok mérlegelését jelenti. Nem feltétel azonban az említett tényezők együttes fennállása.

Az ölésre irányuló céltudatos törekvés az egyenes szándék meglétét tételezi fel. Az előre kitervelten elkövetés megállapítása kizárt, ha az elkövető ölési szándéka eshetőleges.

Nem zárja ki viszont ezt a minősítést a vagylagos terv vagy végrehajtási mód kialakítása, amint az sem, ha az ölési cselekmény végrehajtása nem a tervnek megfelelően megy végbe. Nem szükséges az, hogy az elkövető valamennyi lehetőséget pontosan számításba vegyen és teljes bizonyossággal, határozottsággal alakítsa ki a véghezvitel tervét. A tervszerűség megállapítható már akkor is, ha tudatilag döntő vonásaiban gondolja át, alakítja ki a végrehajtási módot.

Az előre kiterveltségnek nélkülözhetetlen feltétele a cselekmény elkövetésére indító és az ez ellen szóló motívumoknak az elkövető tudatában lejátszódó küzdelme, a céltudatos és tervszerű elkövetés mérlegelése, megfontolása. Mindezekhez bizonyos idő szükséges. Az emberölésre irányuló szándék kialakulásának és fejlődésének feltárása ezért a súlyosabb minősítés megállapításának fontos része. Általában nem lehet szó előre kitervelt elkövetésről, ha az elhatározást rövid időn belül követi a véghezvitel megkezdése.

Nem zárja ki az előre kiterveltség megállapítását, ha az elkövető beszámítási képességében korlátozott, kóros elmeállapotú, és az sem, ha a cselekményt a leleplezés biztos tudatában követi el.

A véghezvitel módjából és/vagy az elkövetést követően tanúsított magatartásból visszamenőleg is következtetés vonható az előre kiterveltségre.

2. Az emberölés akkor minősül nyereségvágyból elkövetettnek, ha közvetlen anyagi előny megszerzésére irányul. A közvetett anyagi előny elérése érdekében végrehajtott ölés aljas indokból vagy célból elkövetettként értékelhető. Közömbös, hogy az elkövető által elérni kívánt vagy ténylegesen megszerzett vagyoni előny életszükséglet, káros szenvedély vagy erkölcsileg meg nem alapozott igény kielégítését szolgálja.

A nyereségvágyból elkövetett emberölés esetén az elkövetés indoka és a célzat összefonódik. A nyereségvágy a célzatot és az indítóokat is magában foglalja. Így ez a cselekmény eshetőleges szándékkal is megvalósítható. Befejezettségéhez elegendő az ilyen indítóok megléte és a sértett halálának bekövetkezése, de nem feltétel, hogy az elkövető az anyagi előnyt, a vagyoni hasznot ténylegesen megszerezze.

Nyerességvágyból elkövetettként minősül az anyagi ellenszolgáltatás fejében elkövetett ölési cselekmény, továbbá a rablási célzattal megvalósított emberölés, ideértve a megszerzett vagyon megtartása érdekében elkövetést is.

A nyereségvágyból elkövetett emberölés nem összetett bűncselekmény, ennél fogva a társtetteséget kizárólag a dologelvételben való közreműködés nem alapozza meg. E minősített eset társtettese ugyanis csak az lehet, aki magában az ölésben társtettesként részt vesz.

3. Az aljas indokból vagy célból elkövetett emberölésen az erkölcsileg elvetendő motívumból fakadó, valamint ilyen célból megvalósított cselekményeket kell érteni.

Az indok és cél szerinti megkülönböztetés a szándék fajtája szempontjából lényeges; az aljas indokból elkövetés – éppen úgy, mint a nyereségvágyból történő elkövetés – eshetőleges szándékkal is megvalósítható, a célzatos elkövetésnek azonban az egyenes szándék az előfeltétele. Amennyiben az aljas cél megállapítható, az magában foglalja az indok aljasságát is, ennél fogva a minősítés kapcsán csupán az előbbi körülményre kell hivatkozni.

Ha a nemi erkölcs elleni bűncselekmény végrehajtása érdekében alkalmazott erőszakhoz ölési szándék is társul vagy az ölési cselekmény elkövetésének egyik motívuma a nemi élet szabadsága elleni erőszakos bűncselekmény végrehajtása, a súlyosabb minősítésű emberölés állapítható meg. Úgyszintén akkor is, ha az elkövető az ölési cselekményt nemi vágy kielégítésének fokozása érdekében követi el.

Az aljas indokból (célból) elkövetett ölési cselekmény megállapítása szempontjából a bosszú megítélése attól függ, hogy milyen ok váltja ki az elkövetőben a keletkezett indulatot, mivel ennek a jellege és mibenléte a súlyosabb minősítés feltétele.

Önmagában az a körülmény, hogy az elkövető önkényesen maga vesz elégtételt a rajta esett sérelem miatt, vagy haragos viszonyból, szerelmi kapcsolatból eredő indulat, például féltékenységi hatása alatt cselekszik, még nem szolgálhat alapul az aljas indokból való elkövetés megállapítására.

Ha viszont az elkövető más bűncselekmény megvalósítása vagy már véghezvitt más bűncselekmény leplezése, nyomainak eltüntetése vagy a felelősségre vonás elkerülése végett követi el az ölési cselekményt, a minősített emberölés megállapítása megalapozott lehet. Ugyanez a helyzet, amikor az ilyen magatartás harmadik személy bűncselekményének a leplezését célozza. Ezért ilyenkor is a c) pont alatti minősített eset, s nem – az emberölés alapesetével halmazatban – a bűnpártolás büntetése rovandó fel.

4. A különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés megállapításánál elsősorban emberiességi, valamint erkölcsi szempontok a meghatározók.

A különös kegyetlenség fogalma alá az átlagost lényegesen meghaladó szenvedéssel járó (amilyen például a tűzhalál, az élve eltemetés stb.), rendkívüli embertelenséggel, brutalitással, gátlástalanul, az emberi méltóság mély megalázásával vagy az elkövető emberi mivoltából kivetkőzve véghezvitt ölési cselekmények vonhatók.

Annak, hogy a sértett eszméletlensége folytán ténylegesen elviselt-e fájdalomérzést, nincs jelentősége, miként nincs különösebb jelentősége az elkövetés eszközének sem. Így megállapítható a súlyosabb minősítés akkor is, ha az elkövető az ölési cselekményekhez általában használatos, ún. tipikus eszköz igénybevétele nélkül, pusztá kézzel, agyonveréssel, rúgással vagy taposással valósítja meg a cselekményt.

Az eszköz nélkül – lábbal, pusztá kézzel – testszerte történő, elhúzódó bántalmazás esetén azonban először abban a kérdésben kell állást foglalni, hogy az elkövető ölésre vagy testi sértésre irányuló szándékkal cselekedett-e. Amennyiben az ölésre irányuló szándék megállapítható, a sértettnek okozott sérülések nagyobb száma, súlya és jellege alapján – különösen, ha az aktív elkövetői tevőlegesség több halálhoz vezető folyamatot is megindított – általában következtetés vonható az elkövetés embertelenségére is. Ilyenkor – mivel a vizsgálódás szempontjai eltérőek – a kétszeres értékelés tilalmának megsértéséről nincs szó.

Az elkövető tudatának az elkövetés idején át kell fognia a végrehajtás különös kegyetlenségét. Az elkövető ezzel kapcsolatos tudattartalmára a sérülések számából, a bántalmazás hosszantartó, elhúzódó voltából, a sértett látható szenvedéséből, illetőleg a sértettnek a végrehajtás ideje alatt tanúsított magatartásából vonható következtetés.

Az elkövetőnek a sértett megölése után tanúsított magatartása, például a holttest feldarabolása, elásása vagy elégetése, kívül esik az elkövetésen és általában a cselekmény felfedezésének a megghiúsítását célozza; ezért önmagában az ilyen magatartás nem valósítja meg a különös kegyetlenséggel elkövetést.

5. Fokozott büntetőjogi védelem illeti meg a hivatalos személyt [Btk. 459. § (1) bek. 11. pont] és a külföldi hivatalos személyt [Btk. 459. § (1) bek. 13. pont] a hivatalos eljárása alatt, illetve emiatt ért élet elleni támadás esetén, ugyanígy a közfeladatot ellátó személyt [Btk. 459. § (1) bek. 12. pont] is, a sérelmére a feladata ellátása során, továbbá a hivatalos, a külföldi hivatalos, avagy a közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személyt a sérelmére megvalósított ölési cselekmény kapcsán.

Az elkövetésre indító motívumnak a jogi minősítés szempontjából nincs jelentősége. Akkor azonban, ha a hivatalos személy sértettet a hivatalos eljárása során tett intézkedése miatt, de a hivatali minőségének megszűnése után, vagy a közfeladatot ellátó személyt a feladatának ellátását követően, emiatt, illetve a támogatásukra, védelmükre kelt személyt utóbb e tevékenysége miatt éri az élet elleni támadás, az aljas indokból (célból) elkövetett emberölés állapítandó meg.

6. A több ember sérelmére elkövetett emberölés megállapításának akkor van helye, ha az elkövető akár egyetlen akarat-elhatározásból fakadóan, egyidőben, illetőleg egymást követően, akár különböző időpontokban és eltérő akaratelhatározásból hajtja végre vagy kísérel meg több ember megölését.

A bűncselekmény befejezettségéhez legalább két ember halálának a bekövetkezése szükséges. Ha két sértett sérelmére megvalósított ölési cselekmény egyikét erős felindulásban követték el, a több emberen elkövetett emberölés megállapításának nincs helye.

7. A több ember életét veszélyeztetve elkövetett emberölés megállapításának akkor van helye, ha az elkövető szándéka meghatározott személy (vagy személyek) életének kioltására irányul, de a cselekményt úgy hajtja végre, hogy ezáltal a célszemélyeken kívül mások élete is – reális – veszélybe kerül, amelynek legalább kettő vagy ezt meghaladó létszámú személyre nézve kell a veszélynek fennállnia. A veszély pedig az elkövetési cselekménnyel szükségszerű összefüggésben álló, még létre nem jött olyan helyzet vagy esemény, amelynek bekövetkezésével reálisan számolni kell, s amelynek bekövetkezése közvetlenül, avagy a testi épség vagy egészség jelentős sérelmén keresztül a fenyegetett személyek életének elvesztésével jár.

Az emberölésnek egyrészt több emberen, másrészt több ember életét veszélyeztetve elkövetése tehát nem zárja ki egymást; vagyis a több ember sérelmére elkövetett emberölés mellett adott esetben a több ember életét veszélyeztetve elkövetés is megállapítható.

8. A különös visszaeső fogalmát a Btk. 459. §-a (1) bekezdése 31/a) pontja határozza meg, arról pedig, hogy az emberöléssel kapcsolatos különös visszaesés szempontjából melyek a hasonló jellegű bűncselekmények, a Btk. 160. §-ának (6) bekezdése ad taxatív felsorolást.
9. A tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölésnél a minősítés szempontjából kizárólag a sértett életkorának van jelentősége, közömbös tehát, hogy védekezésre képes volt-e vagy sem. E minősített eset alá tartozik az újszülött megölése, nevezetesen az, amikor a szülő nő gyermekét a szülés alatt vagy közvetlenül a szülés után szándékosan megöli.
10. A (2) bekezdés j) pontja szempontjából védekezésre képtelennek kell tekinteni azt is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére [Btk. 459. § (1) bek. 29. pont]. E minősítő körülmény akkor róható fel, ha a sértett védekezésre képtelensége az elkövetőtől függetlenül állt elő, vagy azt az elkövető az ölési szándék kialakulását megelőzően – az ölési cselekménytől függetlenül – idézte elő.
11. Az elhárításra korlátozottan képes személy sérelmére megvalósított emberölés csak akkor képez súlyosabban minősülő esetet, ha a korlátozottság a sértett idős korából vagy fogyatékosságából fakad. Amennyiben a sértett idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva egyáltalán nem képes a bűncselekmény elhárítására, azaz védekezésre képtelen, a Btk. 160. § (2) bekezdésének j) pontja alatti minősítő körülmény állapítandó meg. Ehhez képest az emberölés a (2) bekezdés j) és k) pontja szerint együttesen nem minősülhet.

Annak megítélése, hogy a sértett elhárításra korlátozottan volt-e képes egyrészt a sértett életkorának a mentális és fizikai állapotával összefüggésében kell jelentőséget tulajdonítani, másrészt a támadás jellegének és a kialakult erőviszonyoknak az egybevetését igényli.

Értelmező rendelkezések

382. § Lopás, rongálás, sikkasztás, csalás, [...], jogtalan elsajátítás, orgazdaság, illetve jármű önkényes elvétele miatt az elkövető csak magánindítványra büntethető, ha a sértett a hozzátartozója. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha az elkövető egyben a sértett gyámja vagy gondnoka.
383. § A Btk. XXXVI. fejezet (Vagyon elleni bűncselekmények) alkalmazásában
 - a) dolgoz a villamos- és a gazdaságilag hasznosítható más energiát is, úgyszintén a vagyoni jogosultságot megtestesítő olyan okiratot is érteni kell, amely a benne tanúsított vagyoni érték vagy jogosultság feletti rendelkezést önmagában – illetve a dematerializált formában kibocsátott értékpapír esetében az értékpapírszámla jogosultjának – biztosítja,
 - b) vallási tisztelet tárgyán a vallási szertartás végzésére szolgáló tárgyat is érteni kell,
 - c) nemesfém a nemesfém ötvözetét vagy a fémkereskedelmi engedélyköteles anyagot is érteni kell,
 - d) a különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény:
 - da) a vagyon elleni erőszakos,
 - db) a vagyon elleni,
 - dc) a szellemi tulajdonjog elleni
 bűncselekmény.

459. § (1) A Btk. alkalmazásában

1. bűnszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése;
2. bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet;
3. csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt;
4. erőszakos magatartásnak minősül a más személyre gyakorolt támadó jellegű fizikai ráhatás is, abban az esetben is, ha az nem alkalmas testi sérülés okozására;
5. fegyveresen követi el a bűncselekményt, aki
 - a) löfegyvert,
 - b) robbanóanyagot,
 - c) robbantószeret,
 - d) robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket tart magánál, vagy a bűncselekményt az a)–d) pontban meghatározottak utánzatával fenyegetve követi el;
6. felfegyverkezve követi el a bűncselekményt, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál;
7. fenyegetés: eltérő rendelkezés hiányában súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen;
[...]
9. hatóság a bíróság és az ügyészség is;
[...]
11. hivatalos személy:
 - a) a köztársasági elnök,
 - b) az országgyűlési képviselő, a nemzetiségi szószóló és a Magyarországon megválasztott európai parlamenti képviselő,
 - c) az alkotmánybíró,
 - d) a miniszterelnök, a miniszter, az államtitkár, a közigazgatási államtitkár, a helyettes államtitkár és a kormány megbízott,
 - e) a bíró, az ügyész és a választottbíró,
 - f) az alapvető jogok biztosa és helyettese,
 - g) a közjegyző és a közjegyzőhelyettes,
 - h) az önálló bírósági végrehajtó, az önálló bírósági végrehajtó-helyettes és a végrehajtói kézbesítésre felhatalmazott önálló bírósági végrehajtó jelölt,
 - i) a helyi önkormányzati és a nemzetiségi önkormányzati képviselő-testület tagja,
 - j) a Magyar Honvédség állományilletékes parancsnoka, és az úszólétesítmény vagy a légi jármű parancsnoka, ha a nyomozó hatóságra vonatkozó rendelkezések alkalmazására jogosult,
 - k) az Alkotmánybíróságnál, a Köztársasági Elnök Hivatalánál, az Országgyűlés Hivatalánál, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalánál, a Magyar Nemzeti Banknál, az Állami Számvevőszéknél, bíróságnál, ügyészségnél, központi államigazgatási szervnél, az Országgyűlési Őrségnél, fővárosi vagy megyei kormányhivatalnál, önkormányzati igazgatási szervnél, megyei intézményfenntartó központnál vagy köztestületnél közhatalmi feladatot ellátó vagy szolgáltatást teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik,
 - l) a választási bizottság tagja;
12. közfeladatot ellátó személy:
 - a) a Magyar Honvédség szolgálati feladatot teljesítő katonája,

- b) a polgári védelmi szervezetbe beosztott és polgári védelmi szolgálatot teljesítő személy,
 - c) a polgárőr a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló törvényben meghatározott tevékenységének ellátása során,
 - d) az egyházi személy és a vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja,
 - e) a bírósági vagy más hatósági eljárásban a védő, a jogi képviselő, a szakértő, és a hivatalos személynek nem minősülő kézbesítési végrehajtó,
 - f) az egészségügyi dolgozó és az egészségügyi szolgáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló más személy az egészségügyről szóló törvényben meghatározott esetekben,
 - g) az állami mentőszolgálat, valamint a mentésre feljogosított más szervezet tagja a mentéssel és betegszállítással összefüggésben,
 - h) az önkormányzati és a létesítményi tűzoltóság, valamint az önkéntes tűzoltó egyesület tagja a tűzoltási és műszaki mentési feladatainak ellátása során,
 - i) a nemzeti köznevelésről szóló törvényben meghatározott esetben a pedagógus, valamint a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott, továbbá a nemzeti felsőoktatásról szóló törvényben meghatározott esetben a felsőoktatási intézmény oktatója, tanára és tudományos kutatója,
 - j) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben, valamint a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló törvényben meghatározott munkakörben foglalkoztatott személy e tevékenységének gyakorlása során,
 - k) az erdészeti szakszemélyzet és a jogosult erdészeti szakszemélyzet tagja az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvényben meghatározott tevékenysége körében,
 - l) a hivatásos vadász a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvényben meghatározott tevékenysége körében,
 - m) a halászati őr a halászátról és a horgászatról szóló törvényben meghatározott tevékenysége körében,
 - n) a közösségi közlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezetnél végrehajtói feladatot ellátó személy e tevékenysége során,
 - o) az egyetemes postai szolgáltatónál ügyfélkapcsolati feladatot ellátó személy e tevékenysége során;
13. külföldi hivatalos személy:
- a) a külföldi államban jogalkotási, igazságszolgáltatási, közigazgatási vagy bűnüldözési feladatot ellátó személy,
 - b) törvényben kihirdetett nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezetnél szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szervezet rendeltetésszerű működéséhez tartozik,
 - c) törvényben kihirdetett nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezet közgyűlésébe, testületébe megválasztott személy, ideértve a külföldön megválasztott európai parlamenti képviselőt is,
 - d) a Magyarország területén, illetve állampolgárai felett joghatósággal rendelkező nemzetközi bíróság tagja, a nemzetközi bíróságnál szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a bíróság rendeltetésszerű működéséhez tartozik;
14. hozzátartozó:
- a) az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa vagy élettársa,
 - b) az örökbefogadó és a nevelőszülő (ideértve az együtt élő mostohaszülőt is), az örökbe fogadott és a nevelt gyermek (ideértve az együtt élő mostohagyermeket is),
 - c) a testvér és a testvér házastársa vagy élettársa,
 - d) a házastárs, az élettárs,

- e) a házastárs vagy az élettárs egyeneságbeli rokona és testvére;
- 15. információs rendszer: az adatok automatikus feldolgozását, kezelését, tárolását, továbbítását biztosító berendezés, vagy az egymással kapcsolatban lévő ilyen berendezések összessége;
- 16. kár: e törvény eltérő rendelkezése hiányában a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés;
- 17. vagyoni hátrány: e törvény eltérő rendelkezése hiányában a vagyonban okozott kár és az elmaradt vagyoni előny;
- 18. kábítószer:
 - a) az 1988. évi 17. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egységes Kábítószer Egyezmény módosításáról és kiegészítéséről szóló, Genfben, 1972. március 25-én kelt Jegyzőkönyvvel módosított és kiegészített, az 1965. évi 4. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a New Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékében meghatározott anyag,
 - b) az 1979. évi 25. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a pszichotróp anyagokról szóló, Bécsben, az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékében meghatározott veszélyes pszichotróp anyag és
 - c) az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló 2005. évi XCV. törvény 2. számú mellékletében meghatározott pszichotróp anyag;[...]
- 21. közérdekű üzem:
 - a) a közmű,
 - b) a közösségi közlekedési üzem,
 - c) az elektronikus hírközlő hálózat,
 - d) az egyetemes postai szolgáltató közérdekű feladatainak teljesítése érdekében üzemeltetett logisztikai, pénzforgalmi és informatikai központok és üzemek,
 - e) a hadianyagot, haditechnikai eszközt termelő üzemet, energiát vagy üzemi felhasználásra szánt alapanyagot termelő üzem
- 22. nagy nyilvánosságon a bűncselekménynek a sajtótermék, médiaszolgáltatás, sokszorosítás vagy elektronikus hírközlő hálózaton való közzététel útján történő elkövetését is érteni kell;
[...]- 24. gyűlés: a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlés;
- 24 a. nyilvános rendezvény: a gyűlés kivételével olyan rendezvény, amely mindenki számára azonos feltételek mellett nyitva áll;
[...]- 26. személy elleni erőszakos bűncselekmény:
 - a) a népirtás [142. § (1) bekezdés], az emberiesség elleni bűncselekmény [143. § (1) bekezdés], az apartheid [144. § (1)–(3) bekezdés],
 - b) a hadikövet elleni erőszak (148. §), a védett személyek elleni erőszak [149. § (1)–(2) és (4) bekezdés], az egyéb háborús bűntett (158. §),
 - c) az emberölés [160. § (1)–(3) és (5) bekezdés], az erős felindulásban elkövetett emberölés (161. §), a testi sértés [164. § (3)–(6) és (8) bekezdés],
 - d) az emberrablás [190. § (1)–(4) bekezdés], az emberkereskedelem [192. § (1)–(6) bekezdés], a kényszermunka (193. §), a személyi szabadság megsértése (194. §), a kényszerítés (195. §),
 - e) a szexuális kényszerítés (196. §), a szexuális erőszak [197. § (1)–(4) bekezdés],
 - f) a lelkiismeret és vallásszabadság megsértése (215. §), a közösség tagja elleni erőszak [216. § (2)–(3) bekezdés], az egyesülési és a gyülekezési szabadság megsértése [217. § (1) bekezdés],
 - g) az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása [254. § (1) bekezdés], a lázadás [256. § (1)–(2) bekezdés],

- h) a bántalmazás hivatalos eljárásban [301. § (1)–(2) bekezdés], a bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában [302. § (1)–(2) bekezdés], a kényszervallatás [303. § (1)–(2) bekezdés], a jogellenes fogva tartás (304. §),
- i) a hivatalos személy elleni erőszak [310. § (1)–(3) és (5) bekezdés], a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak (311. §), a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak (312. §), a nemzetközileg védett személy elleni erőszak [313. § (1) bekezdés],
- j) a terrorcselekmény [314. § (1)–(2) bekezdés], a jármű hatalomba kerítése [320. § (1)–(2) bekezdés],
- k) a rablás [365. § (1)–(4) bekezdés], a zsarolás (367. §), az önbíráskodás [368. § (1)–(2) bekezdés],
- l) a zendülés minősített esetei [442. § (2)–(6) bekezdés] és az előjáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak [445. §];

[...]

- 28. üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik;
- 29. védekezésre képtelennek kell tekinteni azt is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére;
- 30. védett kulturális javak alatt érteni kell a védetté nyilvánított kulturális javakat is;
- 31. visszaeső a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el;
 - a) különös visszaeső az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el;
 - b) többszörös visszaeső az, akit a szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően visszaesőként végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől a szabadságvesztéssel fenyegetett újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el;
 - c) erőszakos többszörös visszaeső az a többszörös visszaeső, aki mindhárom alkalommal személy elleni erőszakos bűncselekményt követ el;
- (2) Ahol e törvény élettársat említ, azon a bejegyzett élettársat is érteni kell.

[...]

- (6) E törvény alkalmazásában az érték, a kár, valamint a vagyoni hátrány
 - a) ötvenezer-egy és ötszázezer forint között kisebb,
 - b) ötszázezer-egy és ötmillió forint között nagyobb,
 - c) ötmillió-egy és ötvenmillió forint között jelentős,
 - d) ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint között különösen nagy,
 - e) ötszázmillió forint felett különösen jelentős.

461. § (1) A 176–180. § alkalmazásában a kábítószer csekély mennyiségű, ha

- a) annak bázis formában megadott tiszta hatóanyag-tartalma
 - aa) LSD esetén a 0,001 gramm,
 - ab) pszilocibin esetén a 0,1 gramm,
 - ac) pszilocin esetén a 0,2 gramm,
 - ad) amfetamin, metamfetamin, MDPV és alfa-PVP esetén a 0,5 gramm,
 - ae) dihidrokódein esetén a 0,8 gramm,
 - af) heroin esetén a 0,6 gramm,
 - ag) morfin esetén a 0,9 gramm,
 - ah) ketamin, kodein, MDA, MDMA, N-etil-MDA (MDE), MBDB, 1-PEA, N-metil-1-PEA, mCPP, metadon, 4-fluoramfetamin és petidin esetén az 1 gramm,

- ai) mefedron, metilon és 4-MEC esetén az 1,5 gramm,
 - aj) kokain esetén a 2 gramm,
 - ak) BZP esetén a 3 gramm,
 - al) pentedron esetén a 0,4 gramm,
 - b) GHB esetén annak sav formában megadott tiszta hatóanyag-tartalma a 7,5 gramm,
 - c) tetrahidro-kannabinol (THC) esetén a tiszta és savformában együttesen jelen levő THC-tartalom (totál-THC) a 6 gramm,
 - d) annak tiszta hatóanyag-tartalma
 - da) GBL esetén a 6,2 gramm,
 - db) AB-CHMINACA, MDMB-CHMICA, AM-2201, AB-PINACA, AB-FUBINACA, és ADB-FUBINACA esetén a 0,05 gramm mennyiséget nem haladja meg.
- (2) A 176–180. § alkalmazásában a kábítószer csekély mennyiségű, ha kannabisz növény esetén a növényegyedek száma legfeljebb öt.
- (3) A 176–180. § alkalmazásában az (1)–(2) bekezdés szerinti kábítószer
- a) jelentős mennyiségű, ha az adott kábítószerre meghatározott csekély mennyiség felső határának hússzorosa,
 - b) különösen jelentős mennyiségű, ha az adott kábítószerre meghatározott csekély mennyiség felső határának kétszázszoros mértékét meghaladja.
- (4) A 176–180. § alkalmazásában az (1)–(2) bekezdésben nem szereplő kábítószer esetén a kábítószer
- a) csekély mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának hétszeres mértékét nem haladja meg,
 - b) jelentős mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának száznegyvenszeres mértékét meghaladja,
 - c) különösen jelentős mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának ezernégyszázszoros mértékét meghaladja.

KÉRDÉSSOR

1. témakör *Jogi alapismeretek*

1. Ismertesse a társadalmi norma fogalmát!
2. Mutassa be a magyar jogrendszer jogágait!
3. Ismertesse a jogalkotás (törvényhozás, rendeletalkotás) folyamatát, alapvető követelményeit!
4. Röviden mutassa be Magyar Közlönyt és a Nemzeti Jogszabálytárat (tartalmi, formai elemek)!
5. Részletesen ismertesse, mit kell, hogy tartalmazzon a jogszabály! Térjen ki a jogszabályi hierarchiára!
6. Ismertesse, mit jelent a hatály, és mutassa be fajtáit!

2. témakör *Állam-, alkotmány-, nemzetközi jogi és munkavédelmi alapismeretek*

1. Fejtse ki, mi az állam és mi a rendeltetése!
2. Mutassa be, mit jelent a jogállam fogalma!
3. Mutassa be Magyarország Alaptörvényét (hatály, felépítés, alapvető jogok és csoportosításuk, alapvető kötelezettségek)!
4. Fejtse ki, mit jelent a parlamentáris demokrácia!
5. Indokolja, miért fontos a hatalmi ágak szétválasztása!
6. Mutassa be az Országgyűlés feladatait, jellemezze az országgyűlési képviselők munkáját, beszéljen a mentelmi jogról!
7. Mutassa be a kormány működését (tagjai, megalakulása, vezetője)!
8. Ismertesse, milyen jogosultságai vannak a köztársasági elnöknek!
9. Részletesen sorolja fel az állampolgári jogokat és állampolgári kötelezettségeket!
10. Ismertesse az állampolgárság szabályozási elveit, a magyar állampolgárság keletkezése, megszerzése, megszűnése, igazolása!
11. Sorolja fel a Magyarországon elismert nemzetiségeket, mutassa be jogaikat!

3. témakör *Polgári jog alapjai*

1. Ismertesse a Ptk. szerkezetét!
2. Mutassa be a polgári jog alapelveit!
3. Jellemezze a jogképességet és a cselekvőképességet!
4. Rendszerezze és mutassa be a tulajdonos jogait és kötelezségeit!
5. Magyarázza el, mit jelent a birtokvédelem, és mutassa be eszközeit (önhatalom, birtokper, birtokvédelem tényleges birtoklási helyzet alapján)!

4. témakör *Büntetőjog általános rész*

1. Ismertesse a büntetőjogi norma felépítését!
2. Mutassa be a Btk.-t (szerkezeti felépítése, hatályai)!
3. Határozza meg a bűncselekmény fogalmát!
4. Fejtse ki részletesen a büntett és a vétség különbözőségét!
5. Határozza meg a szándékosság és a gondatlanság fogalmát!
6. Mutassa be a tényállást és fajtáit!

7. Ismertesse az általános törvényi tényállás elemeit (jogi tárgy, elkövetési tárgy, elkövetési magatartás, szituációs ismérvek, eredmény, okozati összefüggés, általános alany, speciális alany, bűnösség, motívum, célzat)!
8. Határozza meg a következő fogalmakat: elkövető, tettes és fajtái, részes és fajtái, társas elkövetési alakzatok (csoportosan, bűnszövetségben, bűnszervezetben)!
9. Ismertesse a szándékos bűncselekmény megvalósulási szakaszait (szándék kialakulása, előkészület, kísérlet, befejezett bűncselekmény)!
10. Ismertesse a büntethetőségi akadályok rendszerét! Sorolja fel a kizáró és korlátozó (gyermekkor, kóros elmeállapot, kényszer és fenyegetés, tévedés, jogos védelem, végszükség, jogszabály engedélye, törvényben meghatározott egyéb okok), illetve megszüntető okokat (elkövető halála, elévülés, kegyelem, tevékeny megbánás, törvényben meghatározott egyéb ok)!
11. Mutassa be a katonai büntetések (lefokozás, szolgálati viszony megszüntetése) és katonai mellékbüntetések (rendfokozatban visszavetés, várakozási idő meghosszabbítása), a katonákra vonatkozó rendelkezéseket!

5. témakör *Kriminalisztika*

1. Fejtse ki a kriminalisztika fogalmát és felosztását!
2. Fejtse ki a kriminológia fogalmát!
3. Ismertesse, majd röviden mutassa be a krimináltechnika tudományágazatait (általános nyomtan, kriminalisztikai fényképezés, kriminalisztikai ballisztika, ujjnyomtan, bűnügyi nyilvántartás, okmányszakértői vizsgálatok, bűnügyi technikai jellegű vizsgálatok, bűnügyi szolgálati kutya alkalmazása, krimináltechnikai megelőzés)!
4. Fejtse ki, mit nevezünk nyomnak?
5. Részletesen mutassa be az alábbi nyomtani fogalmakat és módszereket (nyom, nyomok osztályozási szempontjai, rögzítése, rögzítésének módszerei)!
6. Ismertesse a kihallgatás fajtáit, mutassa be folyamatát!

6. témakör *Büntetőjog különös rész*

1. Határozza meg az emberölés és az erős felindulásban elkövetett emberölés tényállásait, mutassa be a minősítő körülményeket!
2. Mutassa be a testi sértés tényállásának eseteit, az elhatárolásának módjait (gyógytartam), minősített eseteit!
3. Ismertesse részletesen a kábítószer-birtoklás elkövetési magatartásait és a minősített eseteit!
4. Hasonlítsa össze a személyi szabadság megsértése és a kényszerítés elkövetési magatartásait!
5. Mutassa be a magánlaksértés elkövetési magatartásait és elkövetési módjait!
6. Ki lehet a magántitok megsértése bűncselekmény alanya, és milyen módon követheti el?
7. Különböztesse meg a rágalmozás és a becsületsértés tényállásait az elkövetési magatartások alapján!
8. Mutassa be a közúti baleset okozása tényállását és a minősítő körülményeit!
9. Ismertesse az járművezetés ittas állapotban és a járművezetés bódult állapotban tényállások azonosságait, különbözőségeit (véralkohol-, levegőalkohol-koncentráció mértéke)!
10. Határolja el a segítségnyújtás elmulasztása és a cserbenhagyás tényállásait!
11. Ismertesse az állatkínzás elkövetési magatartásait és alanyait, minősített eseteit!
12. Határolja el a hamis vád és a hatóság félrevezetése törvényi tényállásait az elkövetés módja és helyszíne alapján!
13. Különböztesse meg a bűnpártolás elkövetését a bűnsegédi magatartástól!

14. Mutassa be a vesztegetés különböző formáit (aktív és passzív vesztegetés), és magyarázza el, hogy mitől speciális a hivatali vagy hivatalos eljárásban történő vesztegetés tényállása!
15. Mutassa be, miben azonos és miben különböző a bántalmazás hivatalos eljárásban és a kényszervallatás törvényi tényállása!
16. Ismertesse példákon keresztül a hivatalos személy elleni erőszak elkövetési magatartásait!
17. Fejtse ki, hogy a terrorcselekmény megvalósulása során kik lehetnek a passzív alanyok, illetve milyen elkövetési magatartásokkal valósítható meg (314–316. §)! Határozza meg a terrorista csoport fogalmát!
18. Melyek a közveszély okozása bűncselekményének elkövetési módjai és minősített esetei?
19. Határozza meg a robbanóanyag, a robbantószer, a robbantó készülék, a lőfegyver, a lőszer fogalmát!
20. Mutassa be, hogy milyen módon követhető el a közveszéllyel fenyegetés!
21. Példákon keresztül mutassa be a garázdaság elkövetési magatartásait!
22. Ismertesse az okiratok típusait (közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat, egyszerű magánokirat), illetve a hamis, a hamisított, illetve a valódi és a valótlan tartalmú okirat közötti különbséget!
23. Mutassa be a rablás elkövetési formáit, és határolja el a kifosztásától!
24. Különböztesse meg a zsarolás és az önbíráskodás tényállásait egymástól!
25. Ismertesse a lopás vétségi és büntetési formája közötti különbséget, valamint a minősítő körülmények rendszerét! Határozza meg a kár és a vagyoni hátrány fogalmát!
26. Ismertesse a sikkasztás, a csalás, a jogtalan elsajátítás, valamint az orgazdaság elkövetési magatartásait, különös figyelemmel a vétségi és a büntetési alakzatokra!
27. Példán keresztül mutassa be, hogyan valósítható meg a jármű önkényes elvétele!

7. témakör Szabálysértési alapismeretek

1. Fejtse ki a szabálysértés fogalmát!
2. Csoportosítsa a büntetések szerint a szabálysértéseket (elzárás, közérdekű munka, pénzbírság)!
3. Részletesen mutassa be a szabálysértés elkövetőit!
4. Fejtse ki a szabálysértési felelősség fogalmát, majd ismertesse a szabálysértési felelősséget kizáró okokat (gyermekkor, kóros elmeállapot, kényszer és fenyegetés, tévedés, jogos védelem, végszükség, jogszabály engedélye, törvényben meghatározott egyéb okok)!
5. Sorolja fel a szabálysértési felelősséget megszüntető okokat (elkövető halála, elévülés, kegyelem, tevékeny megbánás, törvényben meghatározott egyéb ok)!
6. Sorolja fel, és röviden magyarázza a szabálysértési felelősségre vonás egyéb akadályait (a magánindítvány hiánya, a feljelentés hiánya), fiatalkorú fogalmát, eljárásjogi helyzetet (alkalmazható büntetések)!
7. Definiálja a katona fogalmát, majd röviden mutassa be a katonákra vonatkozó rendelkezéseket, a szabálysértési ügyekben eljáró hatóságokat, személyeket (általános és különös hatáskörű hatóságok, ügyészség, helyszíni bírság kiszabására jogosultak)!
8. Mutassa be a szabálysértési eljárás megindítását, felfüggesztését, megszüntetését (feljelentés, magánindítvány, hatóság észlelése, szemle, elutasítás esetei, felfüggesztés, megszüntetés)!
9. Sorolja fel a szabálysértési eljárás szakaszait (alapeljárás, jogorvoslati eljárás, végrehajtási eljárás)!
10. Ismertesse a szabálysértési eljárás általános szabályait (közvetítői eljárás, bizonyítás, döntés)!
11. Ismertesse, és mondjon példát, milyen kényszerintézkedések alkalmazhatók a szabálysértési eljárásban (személyi szabadságot korlátozó, elővezetés, szabálysértési őrizet, személyi szabadságot nem korlátozó, ruházat, csomag, jármű átvizsgálása, lefoglalás, elkobzás, rendbírság)!

12. Jellemezze a szabálysértési hatóság előtti eljárást, meghallgatással, meghallgatás nélkül, majd sorolja fel az alkalmazható intézkedéseket!
13. Mutassa be a bíróság előtti eljárás folyamatát (előkészítő eljárás, közvetítői eljárás, bizonyítás, döntés, tárgyalás nélkül, tárgyalás tartásával, gyorsított eljárásban)!
14. Ismertesse a jogorvoslati lehetőségeket a bírósági eljárásban (kifogás, fellebbezés, panasz)!

8. témakör Szabálysértések

1. Ismertesse a helyszíni bírság kiszabására jogosultak körét (személyek, hatóságok)!
2. Részletesen ismertesse a helyszíni bírságolás alkalmazásának feltételeit, kizáró okait!
3. Határozza meg a helyszíni bírság összegét!
4. Ismertesse a helyszíni bírságolás gyakorlati végrehajtását (átváltoztatás, közérdekű munka, elzárás, napi tétel)!
5. Részletesen magyarázza a rendzavarás szabálysértést (például arc eltakarása)!
6. Részletesen magyarázza a garázdaság szabálysértést (kirívóan közösség ellenes magatartás)!
7. Részletesen magyarázza a közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése szabálysértést (nyilvános hely, közterület)!
8. Fejtse ki a veszélyes fenyegetés fogalmát!
9. Sorolja fel, majd jellemezze a tulajdon elleni szabálysértéseket (lopás, csalás, orgazdaság, kár, értékhatár, rongálás)!
10. Ismertesse a személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelezettségek megszegése szabálysértést (személyazonosításra alkalmas okmányok)!
11. Részletezze az engedély nélküli vezetés szabálysértés eseteit (vezetői engedély, vezetés átengedése)!
12. Fejtse ki, mit tartalmaz a diplomáciai mentesség (személyi mentesség, közlekedési eszközök mentessége, épületek mentessége, persona non grata)!

9. témakör Büntetőeljárás és büntetés-végrehajtási jogi alapismeretek

1. Ismertesse a büntetőeljárás és a büntetőeljárás jog fogalmát, és mutassa be célját!
2. Sorolja fel a büntetőeljárás alapelveit és alapvető rendelkezéseit (ártatlanság védelme, alapvető jogok védelme, védelem joga, a büntető eljárás alapja és akadályai, eljárási feladatok megoszlása, ítélezés alapja és vádhoz kötöttsége, bizonyítás alapvetései, büntetőeljárás nyelve és az anyanyelv használat, szóbeliség, nyilvánosság, közvetlenség, officialitás)!
3. Ismertesse a büntető ügyekben eljáró hatóságok feladatait, hatáskörüket és illetékességüket!
4. Magyarázza a bíróságok szerepét a büntetőeljárásban (járásbíróság, megyei törvényszék, ítéltábla, Kúria)!
5. Magyarázza az ügyészség szerepét a büntetőeljárásban (közvádoló, járási ügyészségek, főügyészségek, fellebbviteli főügyészségek, Legfőbb Ügyészség)!
6. Mutassa be a nyomozóhatóságokat (helyi, területi, központi, általános nyomozó hatóság a rendőrség, NAV, hajó, légi jármű parancsnoka, ügyészség)!
7. Röviden jellemezze a büntetőeljárásban részt vevő személyeket (terhelt, gyanúsított, vádlott, elítélt, védő, sértett, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél, vagyoni érdekelt, egyéb érdekelt, eljárás alá vont jogi személy, segítők)!
8. Ismertesse és jellemezze a bizonyítási eszközöket (fogalma, személyi jellegűek, tanúvallomás, terhelt vallomása, szakvélemény, pártfogó felügyelői vélemény, tárgyi jellegűek, tárgyi bizonyítási eszköz, elektronikus adat)!

9. Sorolja fel a bizonyítási cselekményeket, majd egyet közülük részletesen is jellemezzen (szemle, helyszíni kihallgatás, bizonyítási kísérlet, felismerésre bemutatás, szembesítés, műszeres vallomás ellenőrzés)!
10. Ismertesse sorrendben a büntető eljárás menetét (előkészítő eljárás, nyomozati szak, ügyészi szak, bírói szak, büntetés-végrehajtási szak)!
11. Fejtse ki részletesen a büntetés-végrehajtás célját (meghatározott joghátrány érvényesítése, egyéni megelőzési cél, reintegráció)!
12. Ismertesse a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának rendjét (fegyház, börtön, fogház, rezsim szabályok)!
13. Definiálja az elzárás fogalmát, és ismertesse sajátosságait (büntetőjogi elzárás, szabálysértési elzárás, rendbírság vagy közérdekű munka helyébe lépő elzárás, végrehajtás szabályai)!
14. Ismertesse a büntetés-végrehajtási intézetek alapvető feladatait, jellemezze a feltételes szabadságra bocsátást, a végrehajtási fokozat megváltoztatását, valamint az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásának és az átmeneti részlegre helyezés szabályait (feltételes szabadságra bocsátás, pártfogó felügyelet, enyhébb végrehajtási szabályok [EVSz] alkalmazása, átmeneti részleg)!
15. Ismertesse a fogvatartottak (elítéltek és előzetesen letartóztatottak) jogait és kötelességeit!
16. Mutassa be az elítéltek ételmezési, ruházati, anyagi, egészségügyi ellátásának főbb szabályait!
17. Ismertesse, hogyan történik az elítéltek befogadása, szabadítása (egészségügyi vizsgálat, letételezés, felkészítő részleg, elhelyezés körleten, átmeneti részleg, szabadítás)!
18. Ismertesse az elkülönítés szabályait!

10. témakör Közigazgatási alapismeretek

1. Mutassa be az igazgatás fogalmát, ismertesse elemeit!
2. Tegyen különbséget a magánigazgatás és a közigazgatás között!
3. Definiálja a közigazgatás fogalmát, fejtse ki rendeltetését, majd mutassa be a közigazgatás funkcióit (belső, külső)!
4. Különítse el, és röviden jellemezze a közigazgatás tevékenységfajtaát (jogalkotási, jogalkalmazói)!
5. Mutassa be a döntéshozatali eljárás fajtaát!
6. Mutassa be a közigazgatási szervezetrendszer és tagozódását!
7. Részletesen jellemezze az államigazgatási szerveket és az önkormányzati közigazgatási szerveket!
8. Ismertesse a Miniszterelnökség, minisztériumok feladatát és szervezetét!
9. Ismertesse a kormányhivatalok működését!
10. Mutassa be az államigazgatási szervek feladat- és hatásköreire vonatkozó szabályokat, az önkormányzatiság lényegét (helyi önkormányzás joga, helyi közügyek, önkormányzat, fővárosi önkormányzat felépítése)!
11. Ismertesse, és röviden jellemezze az önkormányzatok szerveit (közgyűlés, polgármester, bizottságok)!
12. Az életpályamodell felhasználásával jellemezze a közigazgatás személyzeti rendszerét!
13. Mutassa be a közszolgálat jellemzőit, a közigazgatási jogviszony tartalmát és formáját!

11. témakör *A közigazgatási hatósági eljárás*

1. Mutassa be röviden az Ákr. hatályait (személyi, területi, időbeli)!
2. Mutassa be röviden az Ákr. hatálya alá nem tartozó eljárásokat, a hatósági jogalkalmazást, a jogszabály értelmezésének fajtáit (jogalkotói, jogalkalmazói, jogtudományi) és eredményét!
3. Ismertesse, melyek az Ákr. illetékességi szabályai!
4. Fejtse ki, mit takar a hatásköri és illetékességi vita!
5. Mutassa be a közigazgatási hatósági eljárás szakaszait (alapeljárás, jogorvoslati eljárás, végrehajtási eljárás)!
6. Ismertesse az elsőfokú eljárás szabályait, az eljárás megindulását, az eljárás fajtáit és alkalmazhatóságukat (sommás, teljes, automatikus döntéshozatali)!
7. Röviden jellemezze a függő hatályú döntést, a hiánypótlást, az eljárás megszüntetésének eseteit, az eljárás felfüggesztésének eseteit, az ügyintézési határidőket, a fellebbezést és szabályait!
8. Fejtse ki a közigazgatási végrehajtás fogalmát (elrendelése, felfüggesztése, foganatosítása, elévülése)!

12. témakör *Fegyverzeti alapismeretek*

1. Ismertesse, mire terjed ki a löfegyverekről és lőszerokről szóló törvény hatálya, részletezze a jogszabályi háttérrel (fegyverek kategóriái, tiltott löfegyverek, engedélyhez kötött löfegyverek, bejelentéshez kötött löfegyverek, egyéb löfegyverek, fegyvertartás célja)!
2. Részletezze a törvényben szereplő fogalmakat (automata löfegyver, félautomata löfegyver, ismétlő fegyver, légfegyver, löfegyver, tüzfegyver, gáz-, riasztó fegyver, fegyver, lőszer, lőszeralkatrész)!
3. Ismertesse a hatósági engedélyezés szabályait és feltételrendszerét (engedélyköteles tevékenységek, engedély kiadás személyi feltételei, szabályai)!
4. Jellemezze az eljáró hatóságokat (hatásköre, illetékessége, kérelmezés szabályai, engedély érvényessége)!
5. Ismertesse az adatkezelés szabályait (nyilvántartás adattartalma, adattovábbítás szabályai, kötelező adatszolgáltatás)!
6. Magyarázza a fegyver, lőszer, lőszerelem megszerzés, átengedés, tartás és tárolás szabályait!
7. Mutassa be a hatósági igazolványok tartalmát (behozatali, kiviteli, átszállítási engedély, tartási, forgalmazási, javítási engedélyek)!
8. Ismertesse a fegyveres biztonsági őrökre vonatkozó jogszabályokat (jogszabályi háttér, védendő tevékenységek, létesítmények, szállítmányok, létrehozás, megszüntetés feltételei, szabályai, FBÖ fogalma, felszerelése)!

13. témakör *Polgárőri alapismeretek*

1. Ismertesse a polgárőr szervezetek jogállását, típusait (egyesületi jog, civil szervezet, jogszabályi háttér, Ptk., polgárőr egyesület, területi polgárőr szövetség, OPSz)!
2. Jellemezze a polgárőr egyesületet (a polgárőr alapfeladatai, közterületi járőrszolgálat, figyelőszolgálat, jelzőőri feladat, egyéb tevékenységei, együttműködési megállapodás, tartalma, együttműködő szervek, együttműködési megállapodás megkötésének, felbontásának szabályai)!
3. Mutassa be az Országos Polgárőr Szövetséget (jogállása, tagság feltételei, szabályai, küldöttgyűlés, hatásköre, tevékenysége)!
4. Mutassa be, melyek a polgárőri szolgálat ellátásának feltételei és alapvető szabályai (a polgárőrré válás feltételei, a polgárőr jogállása, közfeladatot ellátó személy, polgárőri szolgálat ellátásának

szabályai, formaruha, szolgálati felszerelés, intézkedésre vonatkozó szabályok, polgárőrijárműre és a használatára vonatkozó szabályok)!

5. Ismertesse a polgárőr-igazolvány kiadását, visszavonását, a bevonás eseteit, szabályait, az igazolvány tartalmát, az igazolványok nyilvántartását!

GYAKORLÓ FELADATOK

1. témakör *Jogi alapismeretek*

1. Melyik fogalomra ismer rá? Karikázza be a betűjelét! (1 pont)

Az a folyamat, amelynek során a javaslatból, az elképzelésből betartandó jogszabály lesz.

A) jogképződés

B) jogalkotás

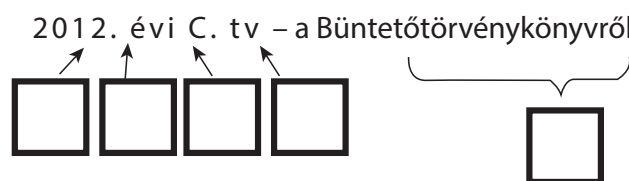
C) jogi szabályozás

D) rendeletohozás

E) törvényalkotás

Megoldás: B (jogalkotás)

2. Az alábbi jogszabályon mutassa be a jelölési rendszert! Írja a megfelelő betűt a megfelelő kockába! (5 pont)

1.2. ábra

1. mintafeladat

A) kibocsátás éve

B) a jogszabály címe

C) formai kellék

D) sorszám

E) a jogalkotó

F) a jogrendszer jellege

G) a jogszabály fajtája

H) alaki kellék

I) a hatályba lépés napja

J) a jogforrás fajtája

K) a kihirdetés napja

L) a módosítás éve

Forrás: szerző – Papp Orsolya saját szerkesztése

Megoldás: A H D G B

A feladatok megoldását, különösen az alsóbb évfolyamokon, kövesse a jó megoldás részletes, indokolással ellátott megbeszélése, ha házi feladatnak adtuk, a következő óra elején – akár ismétlésként is – beszéljük meg.

3. Egészítse ki az alábbi mondatot a „hatályos” és „érvényes” kifejezésekkel, úgy, hogy az állítás igaz legyen! (4 pont)

Minden..... jogszabály, de nem minden jogszabály

Megoldás: Minden **hatályos** jogszabály **érvényes**, de nem minden **érvényes** jogszabály **hatályos**.

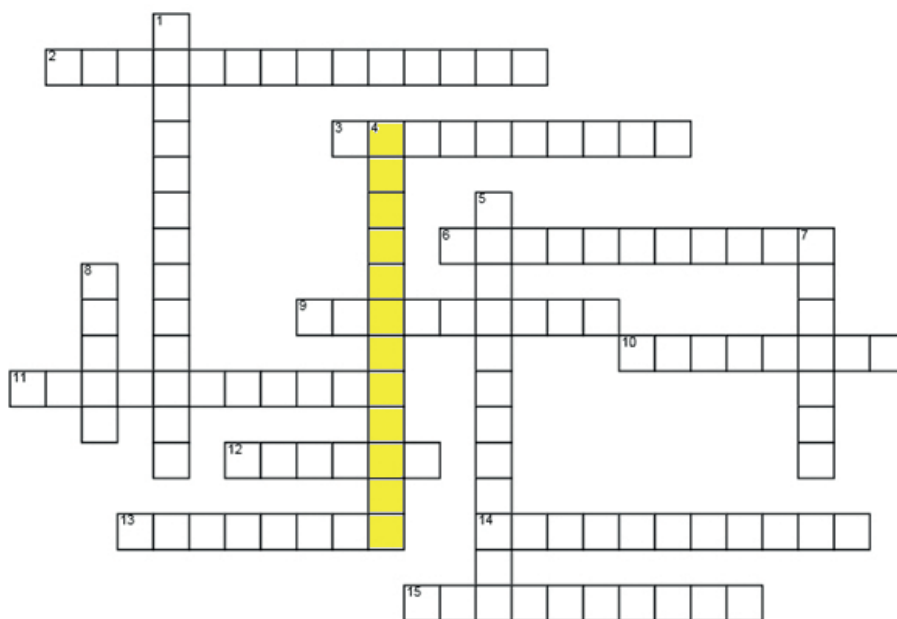
Természetesen a hagyományos számonkérés (önálló szóbeli felelet, írásbeli számonkérés/dolgozat) is fontos része az értékelésnek, de a fejlesztő értékelés során törekedjünk a minél változatosabb egyéb formák alkalmazására.

2. témakör Állam-, alkotmány-, nemzetközi jogi és munkavédelmi alapismeretek

„A jó tanár bizonyos értelemben a bűvészhez is hasonlítható”¹

Ejtsük ámulatba a tanulókat, merjünk szokatlan formában feladatokat készíteni, mint például az alábbi keresztrejtvény. „Ha menetközben vagy utólag a tanuló rájön, mi volt a cél vagy az eszköz, az egyáltalán nem baj, sőt.”² Például, az alábbi keresztrejtvény megfejtés sora. Ahhoz, hogy a tanuló – akár önállóan – akár csoportmunka keretében – megfejtse a rejtvényt, használnia kell a témakör egyéb fogalmait, amelyek a megoldásra rávezetik őt. „Lévén, hogy a hatékony tanulás a cél, ezért ezekről a módszerekről, s mint a tiszta meggyőzés technikáiról beszélünk.”³

A keresztrejtvény ábrája

2. ábra.

Keresztrejtvény

Forrás: szerző – Papp Orsolya saját szerkesztése

¹ Ped. segédanyag – 2.3. Gyakorlati fogások, motivációs „trükkök” c. fejezet

² Ped. segédanyag – 2.3. Gyakorlati fogások, motivációs „trükkök” c. fejezet

³ Ped. segédanyag – 2.3. Gyakorlati fogások, motivációs „trükkök” c. fejezet

Meghatározások:**Vízszintes**

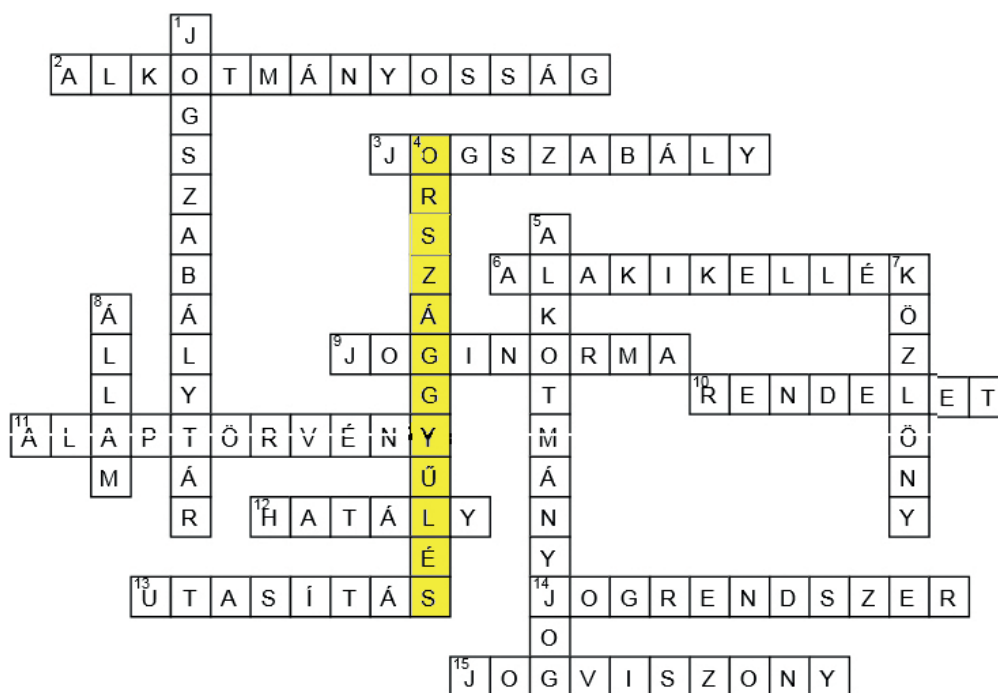
2. Követelményrendszer, amely az ideális, demokratikus alkotmány megvalósulását jellemzi.
3. Egy vagy több jogi normát tartalmazó jogalkotói akarat.
6. A perjel a rendeletben és az „évi” szócsonka a törvényben. (szóköz nélkül)
9. A jog legkisebb önmagában értelmes egysége (szóköz nélkül).
10. A parlamentnek alárendelt szervek által alkotott jogszabály.
11. A legmagasabb rendű jogszabály.
12. Időbeli, területi, tárgyi, szervei és személyi
13. Közjogi szervezetszabályozó eszköz, személyhez köthető. Normatív...
14. Egy időben hatályos jogi normák összessége.
15. Jogilag szabályozott társadalmi viszony.

Függőleges

1. Elektronikus jogszabály gyűjtemény. Nemzeti....

4. A rejtvény megfejtése.

5. A közjogi szinthez tartozó jogág, amely az államhatalom gyakorlására vonatkozó jogszabályokat foglalja össze.
7. Magyarország hivatalos lapja. Magyar...
8. A munkamegosztás külön ágát képező közhatalmi szervezet.

Megfejtés:

3. ábra

A keresztrejtvény megfejtése

Forrás: szerző – Papp Orsolya saját szerkesztése

Mintafeladat:

1. Párosítsa az alábbiakat az alkotmányosság követelményei tekintetében! Írja a „Válaszok” sorban a meghatározás sorszámát a fogalom betűjele mellé! (4 pont)

Fogalmak:

- A. A hatalmi ágak szétválasztásának és egyensúlyának elve.
- B. Egyenjogúság elve.
- C. Az emberi és állampolgári jogok deklarálása.
- D. A népszuverenitás és népképviselés elve.
- E. Törvények uralma.

Meghatározások:

- 1. Általános jogelveket kell az alkotmányban felvenni, amelyeket a törvényalkotás a konkrét szabályozás során köteles alkalmazni.
- 2. Az önkényuralom kizárására irányul.
- 3. Az állami főhatalom forrása a nép.
- 4. Minden jogszabály a közakaratot fejezi ki.
- 5. A törvény előtti egyenlőséget jelenti.

Válaszok: A –; B –; C –; D –; E –

Megoldás: A –2.....; B –5.....; C – ...1.....; D – ...3.....; E – ...4.....

3. témakör Polgári jog alapjai**Olvassa el az alábbi történetet!**

A bíróság által jogerősen jóváhagyott egyezség alapján a Fűrész Kft-nek 2019. április 30-ig kellett kiürítenie és elhagynia azt a telephelyet, amelyen raktárt tartott fenn és átengednie azt a Balta Kft-nek.

A Balta Kft. biztonsági emberei azonban – a megállapodástól eltérően – már 2019. április 20.-án elkezdtek a Fűrész Kft által birtokolt terület kiürítését. Evégből a két telekrész közötti kerítést megbontották, az ajtókat lehegesztették, a kapubejáratot egy autóbusszal eltorlaszolták és megkezdtek az áru elszállítását.

A Fűrész Kft. helyszínen lévő biztonsági őreit túlerejükkel kényszerítették a telep elhagyására, akik segítséget kértek a Kft. tulajdonosától. Ő szervezte meg a biztonsági őrök fellépését. Másnap este 7 órakor a Fűrész Kft 11 alkalmazottja érkezett a telephelyre ahol megbontották a kapu drótfonatát, ezen át a biztonsági őrök bementek. Pár perc alatt visszafoglalták a telephelyet.

Válaszoljon az alábbi kérdésekre!

- 1. a) Kik az eset szereplői? b) Mi a probléma fő oka?
- 2. a) Hány fázisra osztható az eset alakulása? Mi történt az egyes fázisokban? b) Mi az eset időrendje?
- 3. Mi az érintettek célja? Milyen eszközökkel érik ezt el? a) Balta Kft?, b) Fűrész Kft.?
- 4. a) Hogyan látják az esetet az érintettek? b) Ön hogyan járt volna el az érintettek helyében?
- 5. a) Mi az eset minősítése? b) Melyik kft. követett el jogsértést? Indokolja válaszát! c) Melyik tanult ismeretanyag valósult meg? Melyik kérdés segített a probléma azonosításában?

Megoldás:**1. a) Kik az eset szereplői? b) Mi a probléma fő oka?**

- a) A Fűrész Kft. és a Balta Kft. biztonsági emberei.
- b) A Balta Kft. szeretné átvenni a telephelyet.

2. a) Hány fázisra osztható az eset alakulása? Mi történt az egyes fázisokban? b) Mi az eset időrendje?

- a) Az eset két fázisra bontható. 1. fázis: A Balta Kft. emberei elfoglalják a telephelyet és megkezdik a raktárkészlet elszállítását. A Fűrész kft. embereit távozásra kényszerítik. 2. fázis: A Fűrész Kft. emberei visszafoglalják a telephelyet.
- b) 1 fázis: 2019.04.20; 2. fázis: 2019.04.21. este 7 óra.

3. Mi az érintettek célja? Milyen eszközökkel érik ezt el? a) Balta Kft?, b) Fűrész Kft.?

- a) A Balta Kft. szeretné birtokolni a telephelyet. A két telekrész közötti kerítést megbontották, az ajtókat lehegesztették, a kapubejárót egy autóbusszal eltorlaszolták és megkezdték az áru elszállítását.
- b) A Fűrész Kft. a bírósági ítéletben meghatározott napig szeretné birtokolni a telephelyet, ezért a megbontották a kapu drótfonatát, bejutottak és visszafoglalták a telephelyet.

4. a) Hogyan látják az esetet az érintettek? b) Ön hogyan járt volna el az érintettek helyében?

- a) Mindkét Kft. a saját igazát védi. b) (A tanuló saját véleménye).

5. a) Mi az eset minősítése? b) Melyik kft. követett el jogsértést? Indokolja választát! c) Melyik tanult ismeretanyag valósult meg? Melyik kérdés segített a probléma azonosításában?

- a) Jogos önhatalom – A Fűrész Kft. az egyik birtokvédelmi eszköz alkalmazásával 2019. 04. 21-én visszavette a telephelyet, amelyet a bírósági ítélet értelmében 2019. április 30.-ig kell elhagynia.
- b) Jogsértést (tilos önhatalom – a birtoklást zavaró vagy ellehetetlenítő magatartás tanúsítása) a Balta Kft. követett el a telephely idő előtti birtokbavételével.
- c) (Jogos) önhatalom – A probléma azonosítására a cselekmények időrendjére vonatkozó kérdés vezet rá.[2. b) kérdés]. Ez megmutatja, hogy a Balta Kft. jogellenesen, a bírósági ítéletben megszabott határidő előtt foglalta el a telephelyet.

Kiegészítő feladatként (például házi feladatnak adva) kérhetjük például egy térkép vagy pillanatkép rajzolását az esethez, a történetben megadottak felhasználásával. Ezen mérhetjük, hogy a tanuló mit tart fontosnak a megadottakból (például feltünteti-e az események idejét, az eseményben résztvevő személyek számát stb.), mert az általa fontosnak tartott információkat jeleníti meg a rajzon. Ezt/ezeket a képet/képeket háttéranyagként (segédletnek) mi magunk is előre elkészíthetjük, ha a teljes esettanulmányt házi feladatnak adjuk.

Az eset megbeszélésekor utaljunk a/(z) (jogos) önhatalom kérdéskörére, mind az ingó (áru), mind az ingatlan (telephely) dolgok tekintetében.

Mintafeladatok:**1. Válassza ki az alábbiak közül a tulajdonos jogait! Jelölje be! (3 pont)**

- a) rendelkezési
- b) károkozási
- c) használat és hasznok szedése
- d) birtoklás és birtokvédelem
- e) teher- és kárveszély viselése
- f) szomszédok zavarása

Megoldás: a) rendelkezési, c) használat és hasznok szedése d) birtoklás és birtokvédelem.

2. Döntse el! Igaz vagy hamis az alábbi állítás? Jelölje be! (1 pont)

A saját birtokost a Ptk. albirtokosnak nevezi, ez abban az esetben indokolt, ha a dolognak ugyanakkor van főbirtokosa is, aki használati birtokosnak tekinthető (például albérlő).

Megoldás: Az állítás **hamis**.

3. Egészítse ki! (1 pont)

A polgári jog jogforrásai Magyarország Alaptörvénye és a

Megoldás: A polgári jog jogforrásai Magyarország Alaptörvénye és a 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.).

4. témakör *Büntetőjog általános rész*

Az alábbi esettanulmány alapjául Tóth Mihály művének egyik jogesete⁴ szolgált.

Olvassa el az alábbi történetet!

„A Grimm fivérek egyik leghíresebb meséjében Hófehérkétől a gonosz királynő – mivel sértette hiúságát, hogy a kislány szebb nála – először úgy próbált meg megszabadulni, hogy udvari vadászatát bízta meg a megölésével. A vadász látszólag ráállt a gaztetre, ám megsajnálta a kislányt, futni hagyta, s a királynőt egy leölt állat szívét megmutatva próbálta meggyőzni arról, hogy a gyilkosságot végrehajtotta.

A királynő azonban a tükrétől megtudta, hogy a kislány életben maradt. Ezért öregasszonynak öltözve megkereste Hófehérkét és egy szép piros almával kínálta meg, amit előzőleg megmérgezett. A jóhiszemű kislány elfogadta az ajándékot, beleharapott az almába, s úgy tűnt meg is halt; csak a törpék szerencsés ügyetlenkedése folytán, az üvegkoporsóból kiesve tért magához.”

Válaszoljon az alábbi kérdésekre!

1. A szándékos bűncselekmény megvalósulási szakaszai alapján, melyik szakasz miatt vonható felelősségre a vadász?
2. A szándékos bűncselekmény megvalósulási szakaszai alapján, melyik szakasz miatt vonható felelősségre a királynő a vadász gyilkossággal megbízása tekintetében?
3. A szándékos bűncselekmény megvalósulási szakaszai alapján, melyik szakasz miatt vonható felelősségre a királynő a mérgezett alma tekintetében?

Megoldás:

1. A szándékos bűncselekmény megvalósulási szakaszai alapján, melyik szakasz miatt vonható felelősségre a vadász? Miért?

Előkészület – önkéntes elállás, nem vonható felelősségre. „A vadász az emberölés büntette előkészületének elkövetésétől önként elállt, így nem büntetendő.”

⁴ Tóth Mihály (2005): *Az Ószövetségtől a Pink Floydig*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó. 22.

2. A szándékos bűncselekmény megvalósulási szakaszai alapján, melyik szakasz miatt vonható felelősségre a királynő a vadász gyilkossággal megbízása tekintetében?

Előkészület (vadász biztatása). „A királynő azonban – azzal, hogy a vadászt felhívta Hófehérke megölésére – emberölés előkészületét követte el, ezért nem felbujtó, mert a vadász a tettet meg sem kísérelte.”

3. A szándékos bűncselekmény megvalósulási szakaszai alapján, melyik szakasz miatt vonható felelősségre a királynő a mérgezett alma tekintetében?

Befejezett kísérlet (mérgezett alma). „Az almával végrehajtott tett ún. befejezett kísérlet; az elkövető mindent megtett az eredmény bekövetkezése érdekében, ez tőle független okok miatt maradt el.

Kérdés persze, vajon alkalmas eszközzel követte-e el a királynő a tettet (vagyis elég hatékony, a célnak megfelelő volt-e a mérge), hiszen Hófehérke rövid tetszalottság után feltámadt. Ezzel a verzióval azonban a megfelelő információk hiányában bánjunk csínján.”

Ha vitára bocsátjuk a feladatot, meg kell fogalmaznunk egy állítást! Például: A királynő bűnös. Az osztályt két csoportra osztjuk, az egyik csoportot az állítás igaz volta, a másik csoport pedig hamissága mellett keressen érveket! A végén beszéljük meg a tapasztalatokat. Nehezebb dolga van a hamisságot bizonyítani igyekvő csoportnak, de az értékelésnél azt figyeljük, hogy az eddig elsajátított anyagok közül mit hoznak fel érvként.

Ismeretrendszerző vagy összefoglaló órára érdekes feladat egy totó, ami megmozgathatja az összes tanulót. Vetítsük ki projektorral, vagy papíron előre elkészítve adjuk oda a tanulóknak!

Totó – A Büntetőtörvénykönyv Általános részéből

Az alábbiak közül melyik állítás igaz? Írja fel az igaz állítások sorszámait egymás alá! A rendelkezésre álló idő 15 perc.

1. Nem büntethető a katona a parancsra végrehajtott cselekményért, kivéve, ha tudta, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el. A parancsot adó felel tettesként a parancsra elkövetett bűncselekmény miatt.
2. Az objektív elemek a bűncselekménnyel, illetve a bűncselekménnyel összefüggő körülményekkel foglalkoznak.
3. A bűnösség nem szükséges eleme az általános törvényi tényállási táblázatnak.
4. A büntetőjog azoknak a jogszabályoknak az összessége, amelyek meghatározzák, az állampolgárok jogait és kötelességeit.
5. Mindazon körülmények, amelyek egy adott bűncselekménynél jelentkezve fokozzák a bűncselekmény társadalomra való veszélyességét, a minősített esetekben nyertek megfogalmazást.
6. A büntetés az a bűncselekmény, amelyre a törvény kétévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetés kiszabását rendeli el. Minden más bűncselekmény vétség.
7. Az okozati összefüggés azt vizsgálja, hogy az elkövető által aktívan tanúsított elkövetési magtartás okozta-e az eredmény bekövetkezését.
8. A különös törvényi tényállás absztrakció, elvonatkoztatás, rendszerezi azokat a többé- kevésbé közös vonásokat, amelyek az egyes különös törvényi tényállásokban előfordulnak. Elemeit táblázatba lehet foglalni.
9. Az ún. diszpozíciót osztályozni lehet abból a szempontból, hogy hogyan fogalmazza meg a maga tilalmát, illetve parancsát, ennek alapján beszélhetünk egyszerű, leíró, utaló és blanketta diszpozícióról.

10. Az önálló tettes a törvényi tényállást úgy valósítja meg, hogy más személyt – lényegileg mint eszközt – használ fel a bűncselekmény elkövetésére.
11. A tártettesek a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva (szándék- és akarategységben) közösen valósítják meg.
12. A bűncselekmény. az előkészülettel lép a külvilágba, ami a tv.-i tényálláshoz már hozzátartozik.
13. A pszichikai bűnsegéd maga alakítja ki a tettes szándékát, míg a felbujtó a már kialakult szándékot erősíti.
14. A büntethetőséget megszüntető okok azok a körülmények, amelyek jelentkezése esetén az elkövető cselekménye csak látszólag meríti ki valamely bűncselekmény törvényi tényállását.
15. A büntetőjog a jogilag jelentős társadalmi viszonyokat oltalmazza.
16. Az akaratelhatározás (szándék kialakulása) az elkövető tudatában lejátszódó folyamat, amely során a bűncselekményhez szükséges előkészületeket megteszi.
17. A büntethetőséget megszüntető okok esetén az elkövető cselekménye bűncselekménynek minősül, de a büntethetőséget megszüntető okok az eredetileg létezett büntethetőséget utólag megszüntetik.
18. A Btk. a fiatakorúakkal szemben lehetővé teszi az életfogytig tartó szabadságvesztés, és a közérdekű munka alkalmazását.

Igaz állítások: 1, 2, 5, 7, 9, 11, 15, 17

Az alábbi táblázatból írja az igaz állítások sorszáma mellé a megfelelő betűt! Olvassa össze a kiírt betűket!

1. F	4. É	7. B	10. E	13. A	16. D
2. E	5. L	8. Á	11. J	14. S	17. Ó
3. C	6. M	9. U	12. G	15. T	18. Ü

A helyes válasz: FELBUJTÓ.

A feladat megbeszélésénél térjünk ki az egyes állítások indokolására, ha hamis az állítás kérdezzünk rá a miérte, fogalmazzuk meg helyesen! Részletesen beszélhetünk a megfajtként kapott elkövető jellemzőiről is.

5. témakör *Kriminalisztika*

1. Mivel foglalkozik a kriminalisztikai ballisztika? Jelölje be!

a) szagazonosítás	b) írások, okmányok vizsgálata
c) bűnügyi nyomtan	d) bűnügyi fegyvertan

Megoldás: d) bűnügyi fegyvertan

2. Melyek a nyomrögzítési módok az alábbiak közül? Válassza ki!

1. Leírással, fényképezéssel, letakarással.
2. Leírással, fényképezéssel, eredetben, fóliapapírra, megmintázással, vegyszeres eljárással, lerajzolással.
3. Fényképezéssel, méréssel, lerajzolással, videóval.

Megoldás: b) Leírással, fényképezéssel, eredetben, fóliapapírra, megmintázással, vegyszeres eljárással, lerajzolással.

3. Döntse el! Igaz vagy hamis az alábbi állítás? Karikázza be!

Kriminalisztikai értelemben az adatok lehetnek személyi és tárgyi jellegűek.

IGAZ

HAMIS

Megoldás: Az állítás igaz.

4. Válassza ki az alábbiak közül az adatgyűjtés módszereit!

1. megkeresés, környezettanulmány
2. internetes böngészés, rádióhallgatás
3. megfigyelés

Megoldás: a) megkeresés, környezettanulmány; c) megfigyelés.

5. Számozással állítsa időrendi sorrendbe a kihallgatás szakaszait!

.....teljesítés
.....felkészülés
.....rögzítés és értékelés
.....pszichológiai kontaktus megteremtése

Megoldás: 3. 1. 4. 2.

6. témakör Büntetőjog különös rész

A nyomozás adatai szerint K. G. gyanúsított 2018 végén a feleségével közös családi házukban a beteg, mozgásképtelen asszony által használt szobában nem fűtött, ezért a nő december 19-én kihűlés és szívelégtelenség miatt meghalt. (MTI)

Minősítse az esetet!

A cselekmény a Btk. 160. § (2) bek. j) pontba ütközik, védekezésre képtelen személy sérelmére elkövetett emberölés büntette.

Melyek a közös minősítő körülményei a „Robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés” és a „Lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés” bűncselekményeknek?

Üzletszerűen vagy bűnszövetségben követik el.

7. témakör Szabálysértési alapismeretek

Mennyi idő után évül el a szabálysértés büntethetősége (általános elévülési idő)?

Az elkövetéstől számított hat hónap.

Milyen büntetések alkalmazhatók szabálysértés elkövetése esetén?

- a) a szabálysértési elzárás,
- b) a pénzbírság,
- c) a közérdekű munka.

8. témakör Szabálysértések

Az alábbi eseteket elemezve állapítsa meg a március 15-ei állami ünnepség idején milyen szabálysértéseket követtek el!

- a) A Múzeum körúton délelőtt a 60 éves budapesti S. Lajos szóváltásba keveredett egy 70 éves nővel, és a vita hevében vállon ütötte. A nő az ütés következtében elesett és könnyű sérülést szenvedett.
- b) Az a Bródy Sándor utcában a 34 éves budapesti G. Bertalan megpróbált átmászni a Nemzeti Múzeum kerítésén.
- c) A Múzeum körúton egy 81 éves dunakeszi férfi, T. Imre egy zászlórúddal fejbe ütött egy 43 éves budapesti férfit.

Megoldás: a) *garázdaság* b) *rendzavarás* c) *garázdaság*

A helyszíni bírság kiszabására jogosult hatóságok, személyek közül nevezzen meg ötöt!

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____

Lehetséges válaszok:

- a) rendőrség
- b) a járási hivatal arra felhatalmazott ügyintézője,
- c) NAV feladatkörrel és hatáskörrel rendelkező szerve
- d) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv arra felhatalmazott ügyintézője,
- e) a közlekedési hatóság ellenőre,
- f) a közterület-felügyelő,
- g) a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr,
- h) az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője,
- i) a halászati őr,
- j) a mezőőr.

9. témakör Büntetőeljárás és büntetés-végrehajtási jogi alapismeretek

1. Válassza ki az alábbiak közül, melyek a terhelt jogai! Maximum 4 választ jelölhet meg!

- ☐ védőt hatalmazzon meg vagy védő kirendelését indítványozza
- ☐ az általa megjelölt személlyel személyesen, vagy telefonon kapcsolatot tartani
- ☐ vallomást tegyen vagy a vallomástételt megtagadja
- ☐ megismerje a gyanúsítás és a vád tárgyát, továbbá ezek változását
- ☐ az ügy irataiba az eljárás során betekinteni és azokról másolatot kérni
- ☐ a védőjével ellenőrzés nélkül tanácskozni
- ☐ eljárási cselekményen történő részvételt megtagadhatja

Megoldás: vastaggal jelölt válaszok

2. Jelölje meg, melyik állítás igaz (I) és melyik hamis (H)!

Az általános szabályok (alapelvek) közé tartozik a normalizáció, az emberséges bánásmód, a törvényesség és a nyitottság elve.	I
A különböző fokozatokban eltérő szigorúságú szabályok vonatkoznak az őrzés, a felügyelet és az ellenőrzés, valamint az életrend, illetve a személyes szükségletekre fordítható összegre.	I
Az egyes fokozatokon belül a végrehajtás rendje, az elítélt részére adható kedvezmények az egyes fokozatokhoz kapcsolódó rezsimszabályok azonosak.	H
A sajátos kezelési igényű elítéltek részére speciális részlegek kialakítása lehetséges. Ilyen a hosszútartamú speciális részleg, gyógyító terápiás részleg, drogprevenciós részleg.	I
Ha fogvatartott nem tesz eleget az alávetési és együttműködési kötelezettségeinek, akkor jogérvényesítési joga korlátozható.	H
A szabadságvesztés börtön fokozatára irányadó szabályokat kell alkalmazni elzárás esetén.	H
Az elzárásra ítélték és a szabadságvesztést töltő elkövetők együtt helyezhetők el.	H
Az elzárás során el kell különíteni a nőket a férfiaktól, a fiatalkorúakat a felnőtt korúaktól, a dohányzókat a nem dohányzóktól, és a fertőző betegeket a nem fertőző betegektől.	I
Az elzárásra ítélt jogosult a BV intézet tisztán tartását és ellátását szolgáló munkában díjazás ellenében részt venni.	I
Az elítélt alapjogai nem korlátozhatók, még fegyelemsértés esetében sem.	I

10. témakör Közigazgatási alapismeretek

1. Melyik kifejezés hiányzik az alábbiak közül? Írja be a megfelelő helyre!

Kifejezések: illetékességét, hatáskörét, joghatóságát, létrehozását, Alaptörvény, közigazgatási szerv, jegyző, jogszabály

A hatóság – a hatósági eljárás körébe tartozó ügyfajta meghatározásával állapítja meg.

Megoldás: A hatóság **hatáskörét** – a hatósági eljárás körébe tartozó ügyfajta meghatározásával – **jogszabály** állapítja meg.

2. Kutatómunka – (csoportos házi feladat is lehet).

Látogasson el a kormányzati portálra! (www.kormany.hu) Fedezze fel az oldalt, és válaszoljon az alábbi kérdésekre az ott talált információk felhasználásával!

4. ábra

A www.kormany.hu nyitóoldala

Forrás: www.kormany.hu

- Hány minisztérium működik Magyarországon?
- Nevezze meg a belügyminisztert! Milyen képzettsége van?
- Ki vezeti a Miniszterelnökséget?
- Sorolja fel Magyarország Minisztériumait!
- Fogalmazza meg röviden (8–10 mondatban), hogyan igényelhető közérdekű adat? (esszékérdés)

Megoldások:

- www.kormany.hu
- Hány minisztérium működik Magyarországon? 10 (<https://www.kormany.hu/hu>)
- Nevezze meg a belügyminisztert! Milyen képzettsége van? Dr. Pintér Sándor jogász, rendőrtiszt (<https://www.kormany.hu/hu/belugyminiszterium/a-miniszter/eletrajz>)*
- Ki vezeti a Miniszterelnökséget? Gulyás Gergely* (<https://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg>)
- Sorolja fel Magyarország Minisztériumait!

MINISZTERIUMOK

Agrárminisztérium
Belügyminisztérium
Emberi Erőforrások Minisztériuma
Honvédelmi Minisztérium
Igazságügyi Minisztérium
Innovációs és Technológiai
Minisztérium
Külgazdasági és
Külügyminisztérium
Miniszterelnöki Kabinetiroda
Miniszterelnökség
Pénzügyminisztérium

5. ábra

*A minisztériumok felsorolása*Forrás: www.kormany.hu

14. Fogalmazza meg röviden hogyan igényelhető közérdekű adat? (esszékérdés)
(<https://www.kormany.hu/hu/belugyminiszterium/kozerdeku-adatok>)
Lehetséges válasz: (értékelés – kulcsszavak alapján)

11. témakör *A közigazgatási hatósági eljárás***1. Válassza ki az alábbiak közül a közigazgatási hatósági eljárás szakaszait! (3 pont)**

- a) bizonyítási eljárás
- b) alapeljárás
- c) jogorvoslati eljárás
- d) szabálysértési eljárás
- e) végrehajtási eljárás

Megoldás: b) alapeljárás; c) jogorvoslati eljárás; e) végrehajtási eljárás.

2. Döntse el! Igaz vagy hamis az alábbi állítás? (1 pont)

Az elsőfokú eljárás célja kérelemre indult eljárás esetén az ügyfél jogának vagy jogos érdekének érvényesítése.

Megoldás: Az állítás **igaz**.

3. Sorolja fel azokat az eljárásokat, amelyekre az Ákr. hatálya nem terjed ki!

Megoldás:

- a szabálysértési eljárásra,
- a választási eljárásra, a népszavazás kezdeményezésére és a népszavazási eljárásra,
- az adó-, valamint vámigazgatási eljárásra,
- a menekültügyi és idegenrendészeti, valamint – az állampolgársági bizonyítvány kiadásának kivételével – az állampolgársági eljárásra, és
- a versenyfelügyeleti eljárásra,
- a Magyar Nemzeti Banknak a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 4. § (2) és (5)–(9) bekezdéseiben, valamint a bizalmi vagyonkezelőkről és a tevékenységük szabályairól szóló 2014. évi XV. törvényben meghatározott feladatköreivel összefüggő hatósági eljárásokra.

15. témakör *Fegyverzeti alapismeretek***1. Határozza meg, milyen célra lehet fegyvertartási engedélyt kérelmezni!**

- önvédelem,
- munkavégzés,
- filmgyártás,
- céllövészet,
- oktatás,
- sportlövészet,
- személy- és vagyonvédelem,
- vadászat.

2. Mely szervezetekben működtethető FBÖ objektumvédelmi feladat ellátására?

- Magyar Honvédség,
- rendvédelmi szervek,
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
- idegenrendészeti hatóság,
- menekültügyi hatóság.

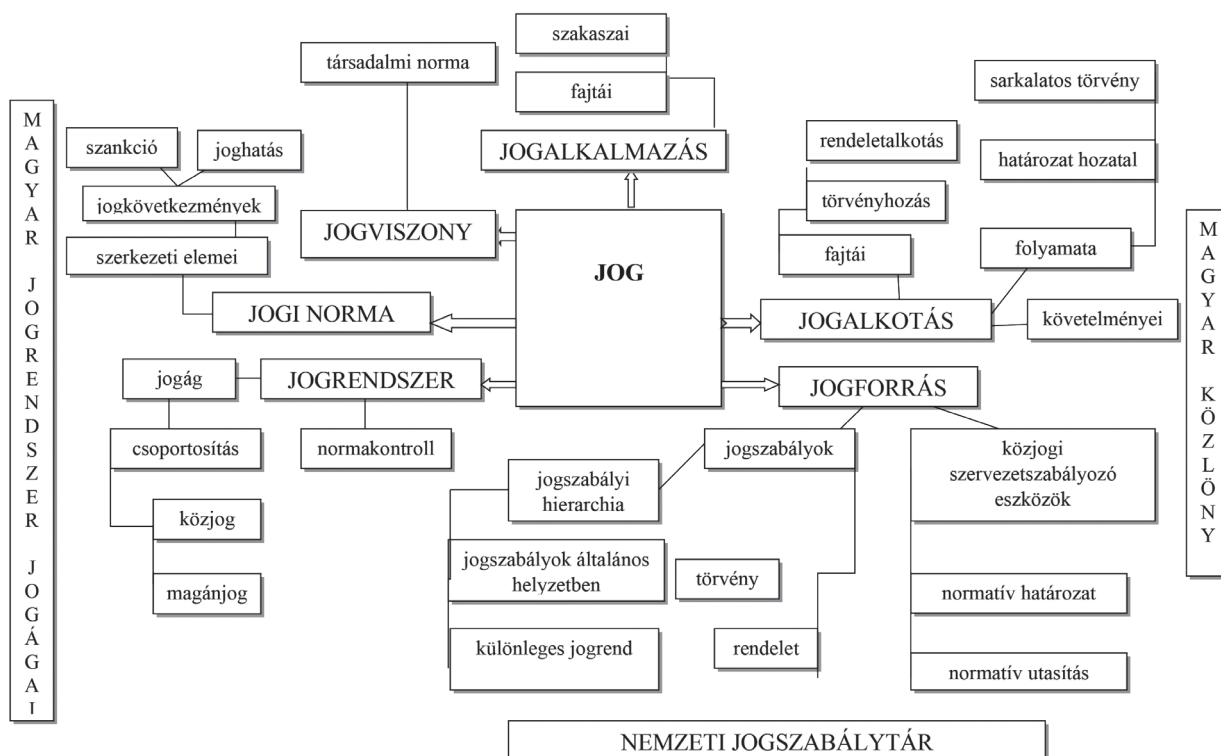
16. témakör *Polgárőri alapismeretek***1. Sorolja fel a polgárőr egyesületek (szervezetek) alapfeladatait!**

- közterületi járőrszolgálat,
- figyelőszolgálat,
- közúti baleset helyszínén, valamint nevelési intézmény közvetlen közelében jelzőőri tevékenység,
- eltűnt személy felkutatása,
- rendőri biztosításban közreműködés.

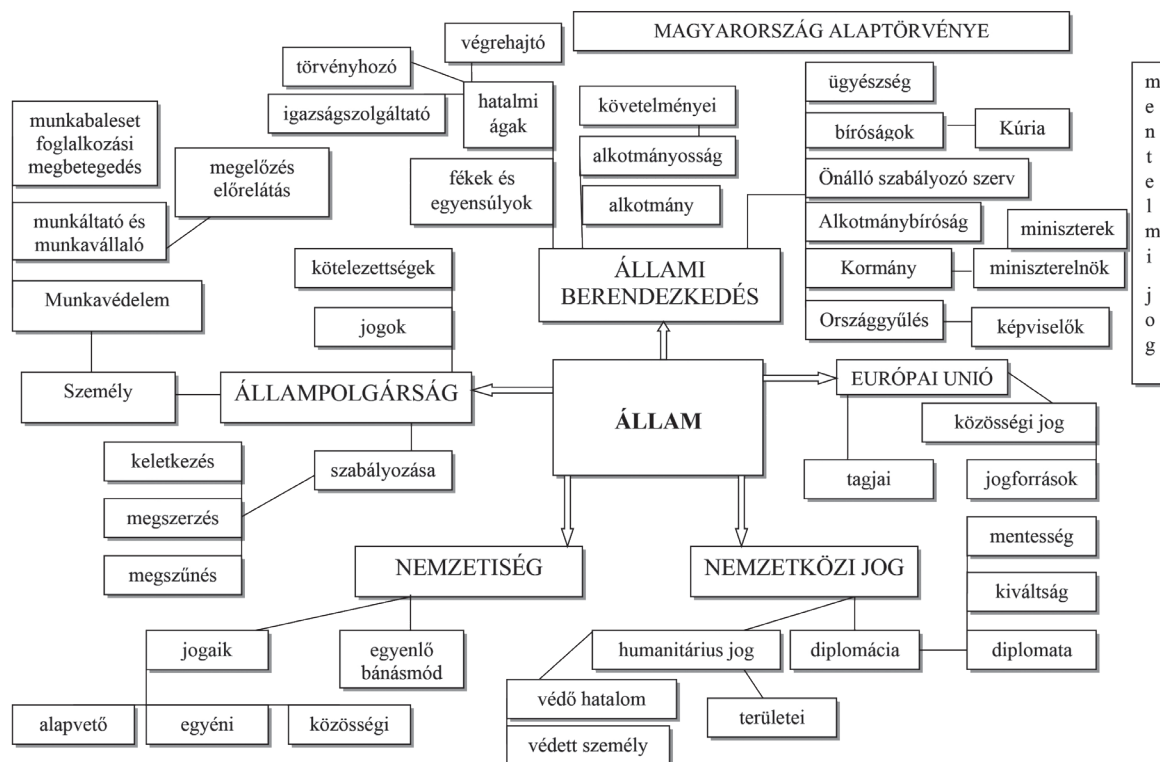
2. Egészítse ki az alábbi meghatározásokat!

- a) Az Országos Polgárőr Szövetség az *önkormányzás* elvén alapuló *közhasznú* jogállású *köztisztület*.
- b) Az Országos Polgárőr Szövetség legfelsőbb szerve az öt évre választott, a polgárőr egyesületek és a területi polgárőr szövetségek képviselőiből álló küldöttgyűlés.
- c) Polgárőri tevékenységeket csak a nagykorú, cselekvőképes és büntetlen előéletű személyek végezhetnek.

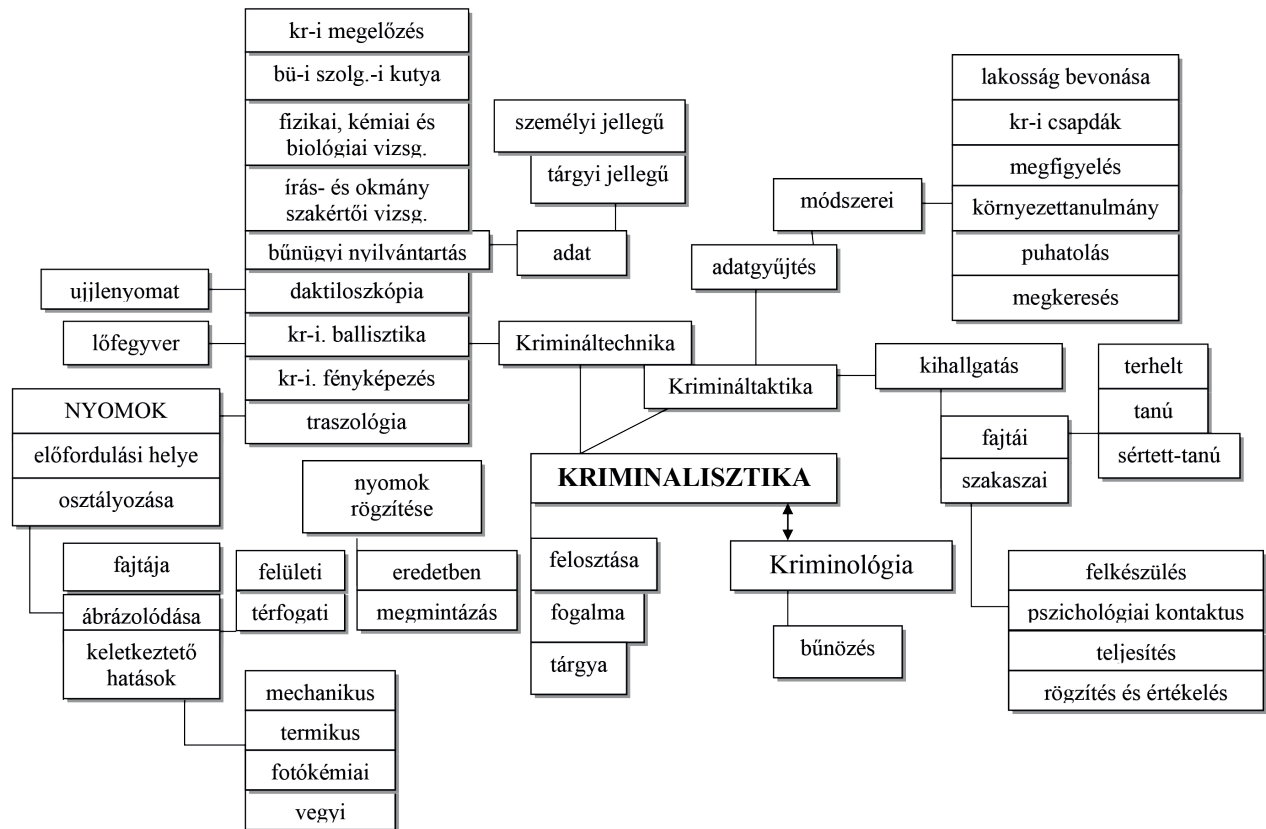
Az 1. témakör fogalmai rendszerezve:

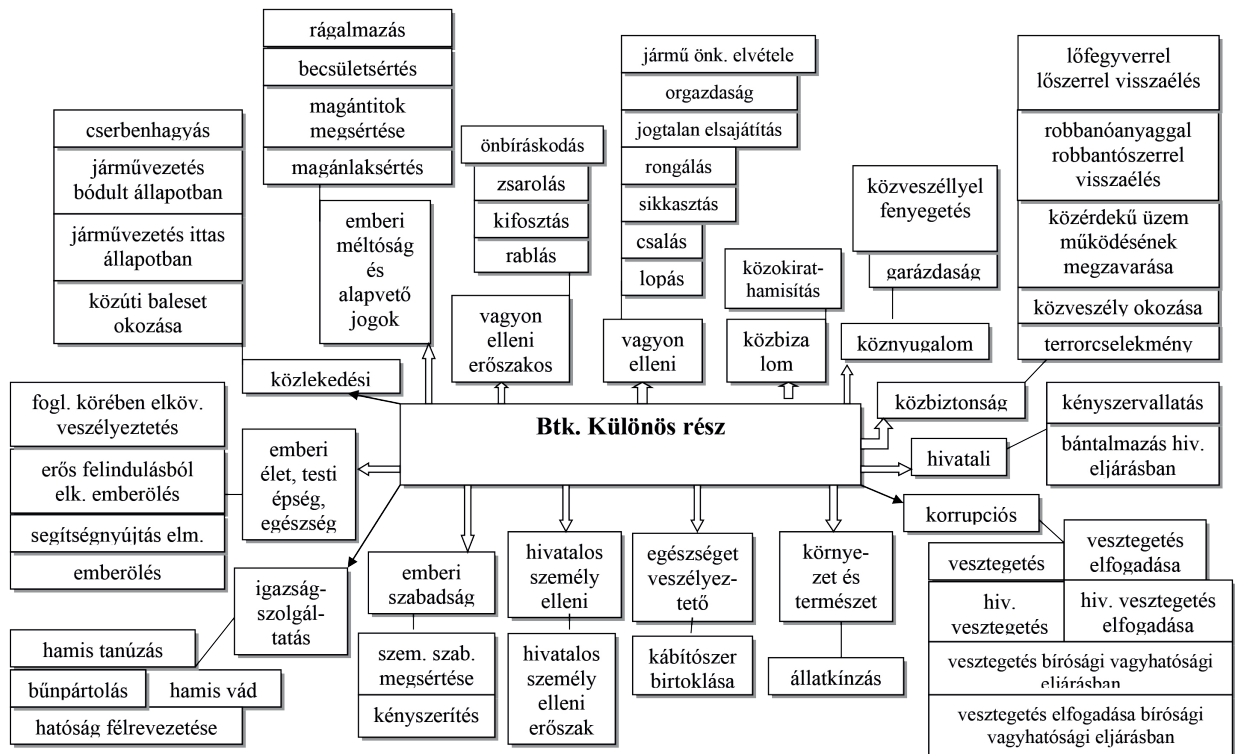
A 2. témakör fogalmai rendszerezve:

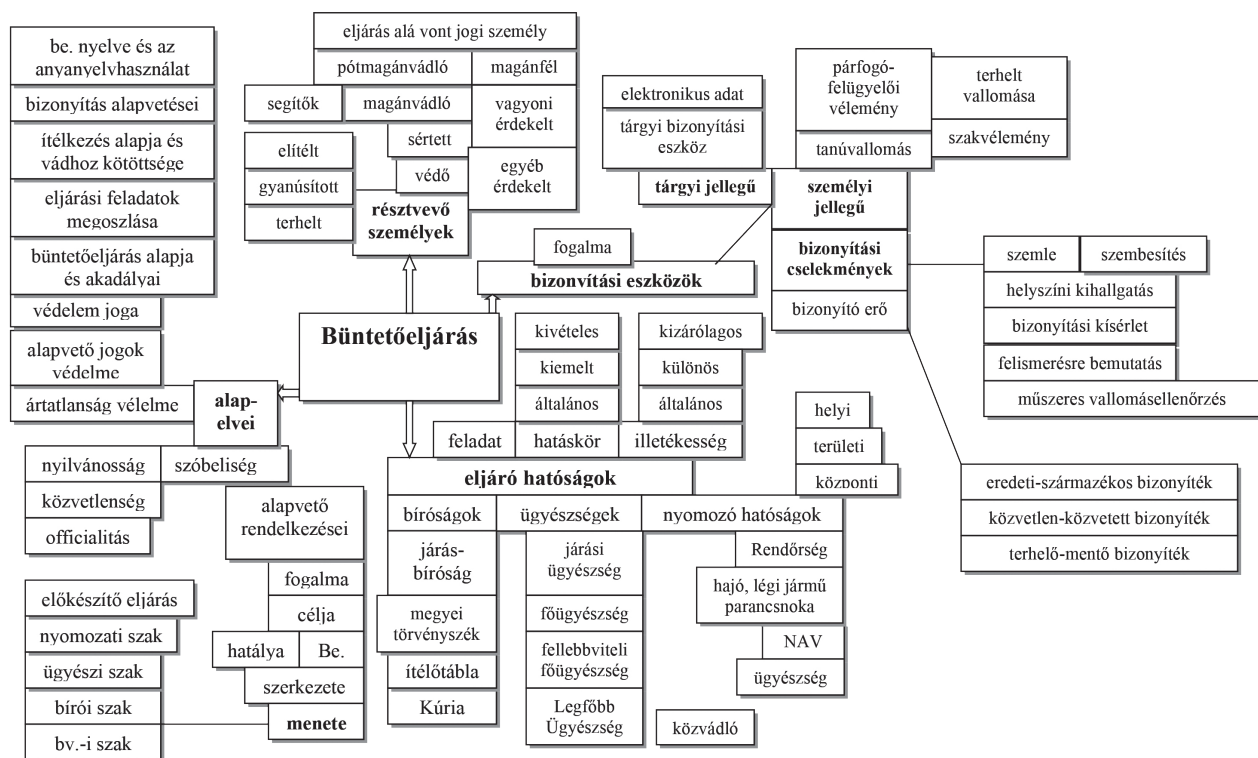
Az 5. témakör fogalmai rendszerezve:

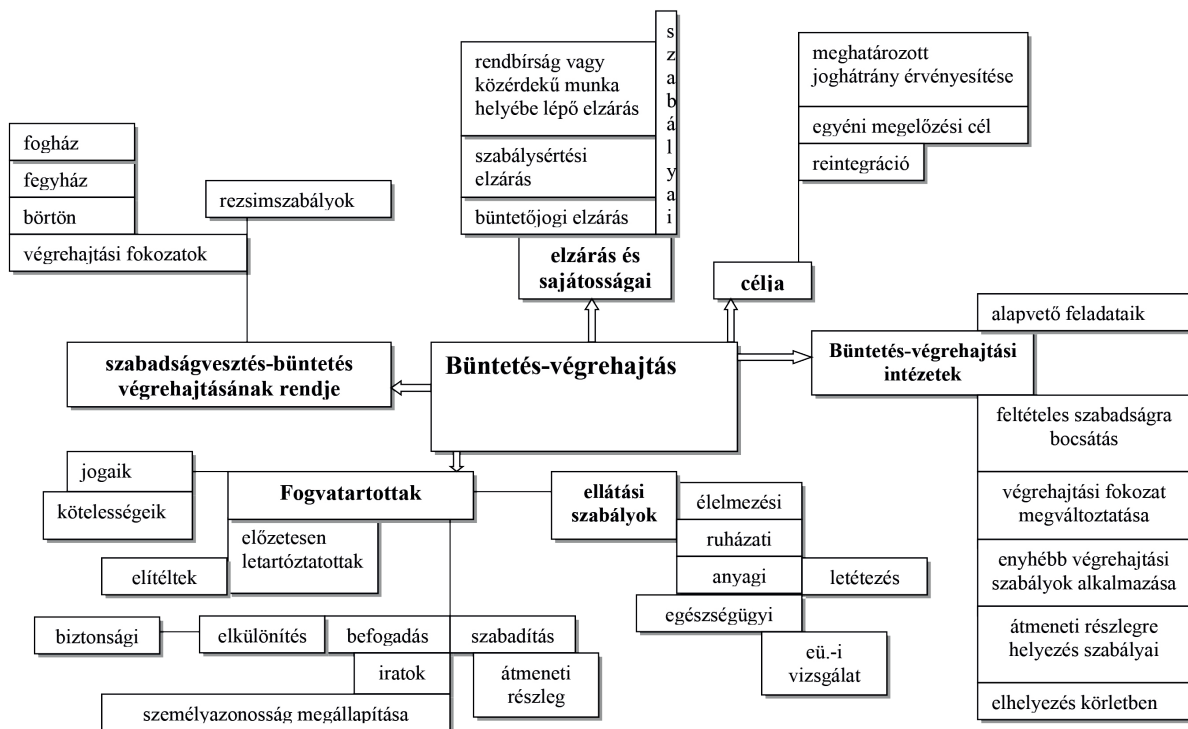
A 6. témakör fogalmai rendszerezve:

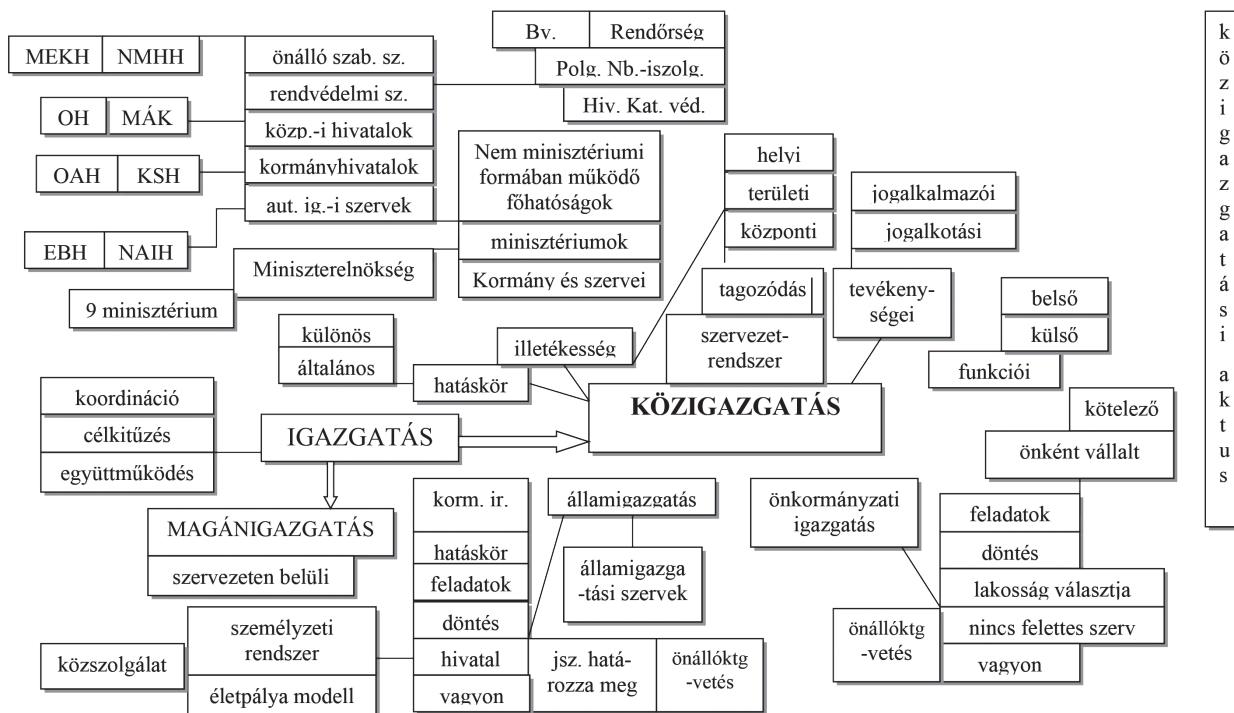
A 9. témakör fogalmai (büntetőeljárás) rendszerezve:

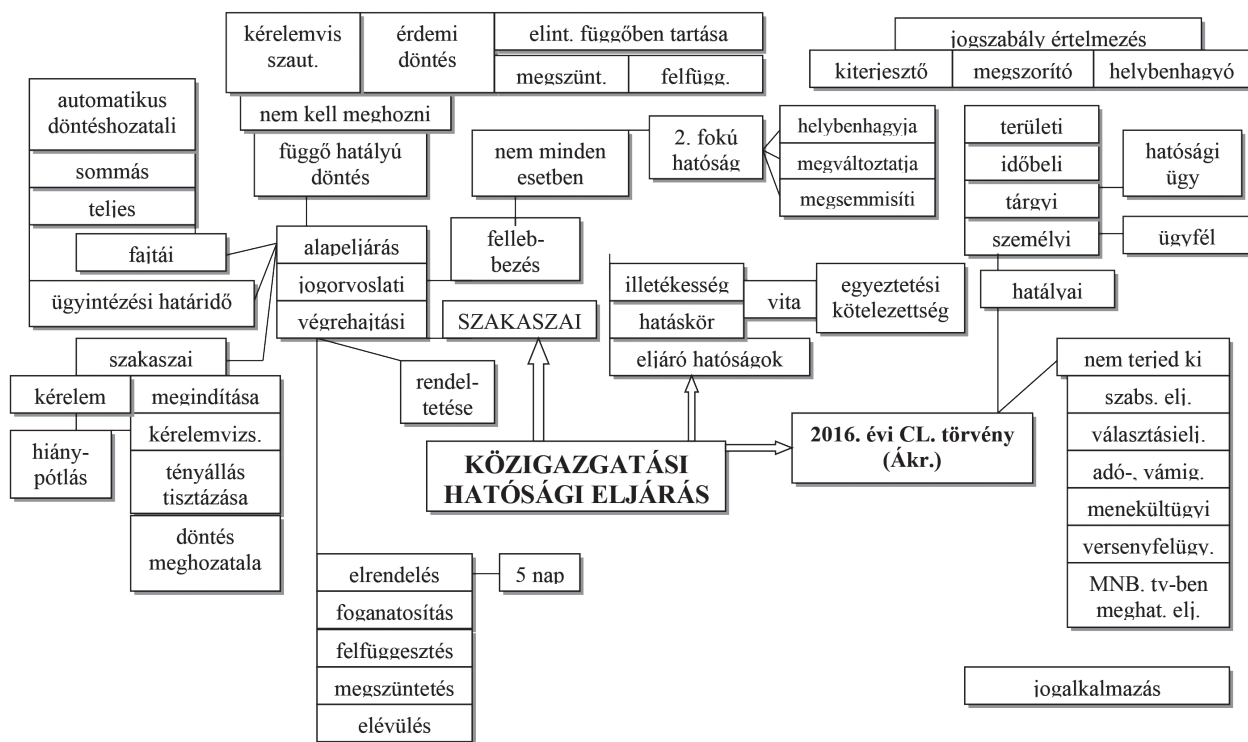
A 9. témakör fogalmai (büntetés-végrehajtás) rendszerezve:

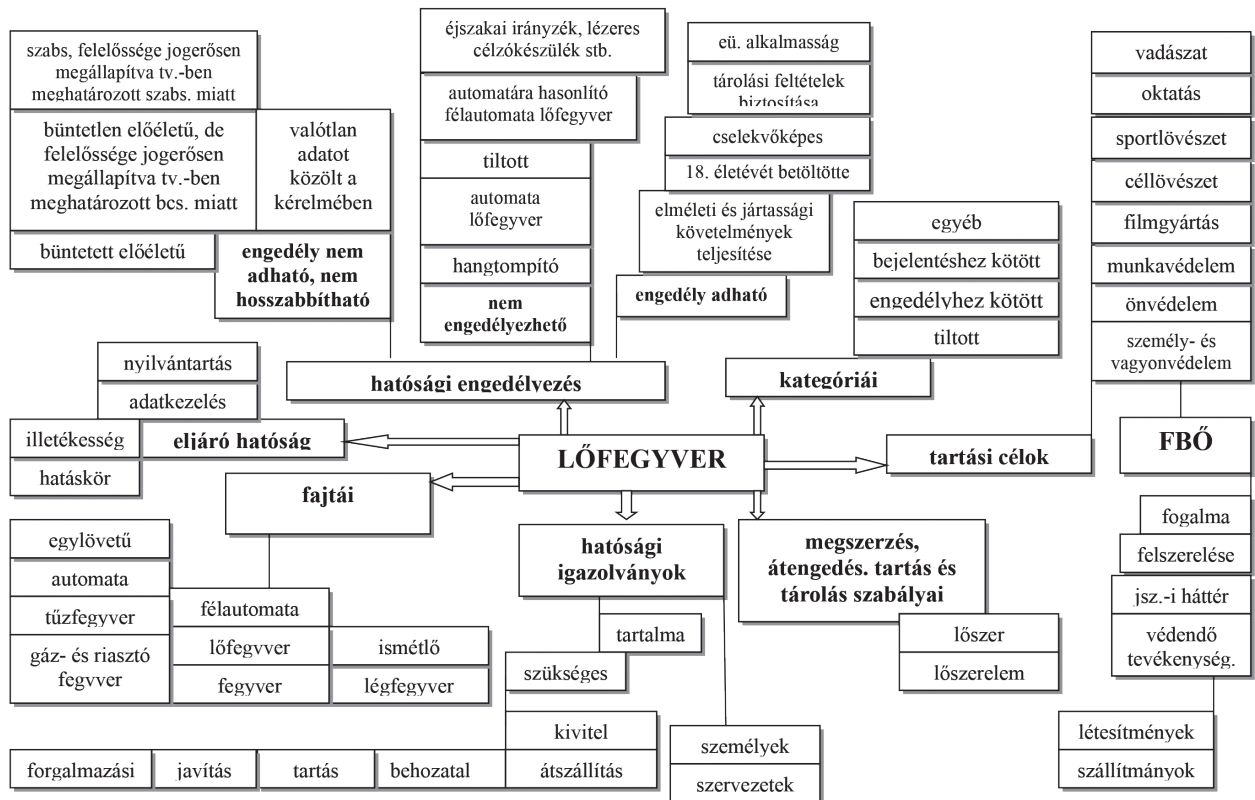
A 10. témakör fogalmai rendszerezve:

A 11. témakör fogalmai rendszerezve:

A 12. témakör fogalmai rendszerezve:

A 13. témakör fogalmai rendszerezve:

